

Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan

Analysenotat, 2018

INDHOLD

Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan

1	Resumé	5
2	Indledning	9
2.1	Baggrund	9
2.2	Formål med analysenotatet	9
2.3	Læsevejledning	12
3	Dagtilbudsschefer	13
3.1	Kommunernes arbejde med de otte fokusområder	13
3.2	Realisering og implementering af den styrkede pædagogiske læreplan	17
3.3	Perspektivering til tidligere evalueringer af læreplanerne	18
4	Daginstitutionsledere og dagplejepædagoger	21
4.1	Dagtilbuddenes arbejde med de otte fokusområder	21
4.2	Realisering og implementering af den styrkede pædagogiske læreplan	27
4.3	Perspektivering til tidligere evalueringer af læreplanerne	29
5	Det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne	33
5.1	Dagtilbuddenes arbejde med de otte fokusområder	33
5.2	Perspektivering til tidligere evalueringer af læreplanerne	38

Appendiks A – Litteraturliste	40
Appendiks B – Metodebeskrivelse	41
Appendiks C – Spørgeskemaet til daginstitutionsledere og dagplejepædagoger	48
Appendiks D – Spørgeskemaet til pædagogisk personale i daginstitutioner og dagpleje	61
Appendiks E – Spørgeskemaet til dagtilbudsscheferne	70
Appendiks F – Pejlemærker	102

1 Resumé

Dette analysenotat omhandler kommunernes og dagtilbuddenes nuværende og planlagte arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan, som trådte i kraft 1. juli 2018. Notatet omhandler otte centrale fokusområder, som er udvalgt på baggrund af det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan og på baggrund af de pejlemærker, som Partnerskab om kompetenceudvikling og viden i praksis for styrket faglighed og ledelse har udviklet i efteråret 2017:

1. Det brede læringssyn og læring hele dagen
2. Børnesyn og børneperspektiver
3. Børnefællesskaber og børn i udsatte positioner
4. Forældresamarbejde
5. Evalueringskultur
6. Faglig ledelse i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan
7. Det sammenhængende børneliv
8. Samarbejde med lokalmiljøet.

Analysenotatet fokuserer på, 1) hvordan og i hvilket omfang dagtilbuddene arbejder med fokusområderne i den styrkede pædagogiske læreplan, 2) hvordan kommunerne og dagtilbuddene arbejder med at implementere og realisere læreplanen, og 3) hvordan praksis har udviklet sig, når det gælder de opmærksomhedspunkter, som tidligere evalueringer af læreplanen har udpeget.

Nogle af elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan har været kendt længe, idet de også indgik i den tidligere læreplan og er indgået i forberedelsesarbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan, som er pågået siden 2016. Derfor fokuserer analysenotatet på, både hvilke initiativer kommunerne og dagtilbuddene allerede har igangsat, og hvilke aktiviteter kommunerne og dagtilbuddene planlægger at igangsætte for at understøtte realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan.

Analysenotatet er den første afrapportering i forbindelse med Danmarks Evalueringsinstituts (EVA's) evaluering af den styrkede pædagogiske læreplan i perioden 2018-20, som EVA udarbejder for Børne- og Socialministeriet. Notatet danner således også grundlag for, at EVA i årene fremover kan følge udviklingen i kommunernes og dagtilbuddenes arbejde med at realisere den styrkede pædagogiske læreplan.

Analysenotatet henvender sig til beslutningstagere og andre aktører på dagtilbudsområdet.

Om datagrundlaget

Analysenotatet bygger på en spørgeskemaundersøgelse, som følgende har deltaget i:

- 81 dagtilbudsschefer (svarprocent på 83)
- 755 daginstitutionsledere (svarprocent på 60)
- 319 dagplejepædagoger (svarprocent på 70)
- 319 daginstitutionsmedarbejdere (svarprocent på 34)
- 459 dagplejere (svarprocent på 51).

Spørgeskemaundersøgelsen består af tre spørgeskemaer: et skema til dagtilbudsschefer, et skema til daginstitutionsledere og dagplejepædagoger og et skema til pædagogisk personale i daginstitutioner og dagpleje.

Ud over svarprocenten afhænger datakvaliteten af, om der er systematiske forskelle mellem dem, som har valgt at svare på skemaet (analyseudvalget), og dem, som har haft muligheden for det (stikprøven). Derfor er der foretaget en analyse af, hvordan bortfaldet fordeler sig. Ideelt set ville det have været interessant at undersøge bortfaldet i forbindelse med fx interaktionskvalitet i dagtilbuddene eller kendskab til læreplanen, men da vi ikke ved, hvordan hverken stikprøverne eller populationerne ser ud på disse parametre, er det ikke muligt. I stedet er der foretaget en bortfaldsanalyse på de strukturelle data, som er tilgængelige på området: regionalt tilhørsforhold og kommunistørrelse. For pædagogiske ledere er der desuden foretaget en analyse af bortfaldet i relation til institutionstype og ejerforhold.

Bortfaldet for både dagtilbudsscheferne og dagplejepædagogerne fordeler sig jævnt, når det gælder regionalt tilhørsforhold og kommunistørrelse. Det betyder, at vi for disse grupper og på disse parametre må antage, at analyseudvalget afspejler populationen. For dagplejerne er der en lille skævhed, når det gælder kommunistørrelse, men da der er tale om marginale forskelle, forventes de ikke at have substantiel betydning for analysens resultater.

For daginstitutionslederne er bortfaldet jævnt fordelt, når det gælder både regionalt tilhørsforhold, institutionstype og ejerforhold. Dog er bortfaldet lidt større i de store kommuner (75.001 indbyggere eller derover) end i de øvrige kommuner. Det betyder, at de store kommuner fylder lidt mindre i analyserne end de øvrige kommuner.

Da vi ikke kender den fulde stikprøve for det pædagogiske personale i daginstitutioner, kan vi ikke undersøge bortfaldet for denne målgruppe. I stedet har vi foretaget en repræsentativitetsanalyse, hvor vi sammenligner dem, som har besvaret spørgeskemaet, med populationen af pædagogisk personale. Repræsentativitetsanalysen viser, at der er forskelle mellem det pædagogiske personale, som har besvaret skemaet, og populationen, hvad angår både regionalt tilhørsforhold og kommunistørrelse. Forskellene, når det gælder regionalt tilhørsforhold, er relativt små, men indebærer, at kommuner fra Syddanmark fylder lidt mindre i analyserne end kommuner fra de øvrige regioner. Forskellene, når det gælder kommunistørrelse, er væsentlig større. De største forskelle findes mellem de mellemstore og de store kommuner. Det betyder, at de mellemstore kommuner (25.001-50.000 indbyggere) fylder markant mere i analyserne, mens de store kommuner (75.001 indbyggere og derover) fylder markant mindre. Man skal derfor være påpasselig med at generalisere, at resultaterne fra undersøgelsen er gældende for hele populationen af pædagogisk personale. Dog kan resultaterne stadig bidrage til at pege på tendenser med hensyn til, hvordan der

nogle steder arbejdes med fokusområderne. Helt konkret beskriver resultaterne det pædagogiske arbejde blandt 319 pædagoger, medhjælpere og assistenter i 69 forskellige institutioner.

Nogle af målgrupperne er relativt små, fx er der kun 98 dagtilbudsschefer i Danmark. Det betyder, at der, på trods af en relativt høj svarprocent, er antalsmæssigt få besvarelser fra disse målgrupper. Dermed kan forskelle på blot få besvarelser skabe store procentvise udsving. I notatet kommenterer vi derfor kun substantielle forskelle og sammenhænge, dvs. de tilfælde, hvor det ikke er enkelte respondenter, som gør udslaget.

Hovedkonklusioner

Analysenotatets overordnede konklusioner omhandler kommunernes og dagtilbuddenes arbejde med otte fokusområder, som er udvalgt med afsæt i partnerskabets¹ pejlemærker og det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan:

1. Det brede læringssyn og læring hele dagen
2. Børnesyn og børneperspektiver
3. Børnefællesskaber og børn i udsatte positioner
4. Forældresamarbejde
5. Evalueringskultur
6. Faglig ledelse
7. Det sammenhængende børneliv
8. Samarbejde med lokalmiljøet.

Konklusionerne knytter også an til opmærksomhedspunkter fra tidligere læreplansevalueringer vedrørende kommunalbestyrelsens anvendelse af læreplanerne til at drøfte kvalitet i dagtilbuddene og dagtilbuddenes arbejde med evaluering og med børn i udsatte positioner i regi af læreplanerne.

Dagtilbudsscheferne

Spørgeskemaundersøgelsen blandt dagtilbudsscheferne viser følgende:

- Kommunerne arbejder med alle otte fokusområder gennem bl.a. pædagogisk tilsyn og anvendelse af materialer, metoder og modeller. Desuden planlægger flere kommuner end tidligere at anvende evalueringsmodeller til at understøtte realiseringen af fokusområderne. For næsten alle fokusområderne gælder det, at flere kommuner end tidligere planlægger at igangsætte initiativer, som understøtter arbejdet.

1 Partnerskab om kompetenceudvikling og viden i praksis for styrket faglighed og ledelse.

- Dagtilbudsscheferne vurderer, at dagtilbuddenes aktuelle praksis er tættest på intentionerne i den styrkede pædagogiske læreplan på områderne *det sammenhængende børneliv, børn i udsatte positioner og faglig ledelse* og længst fra intentionerne på områderne *evalueringskultur og samarbejde med lokalmiljøet*.
- Kommunerne vil fremover i højere grad benytte læreplanen i drøftelser med det politiske niveau, end de har gjort tidligere.

Daginstitutionsledere og dagplejepædagoger

Spørgeskemaundersøgelsen blandt daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne viser følgende:

- 40 % af daginstitutionslederne og 37 % af dagplejepædagogerne har ikke konkrete planer om at igangsætte eller deltage i initiativer, der understøtter de otte fokusområder, inden for de kommende to år.
- Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne vil især prioritere fokusområderne *det brede læringssyn og læring hele dagen og børnefællesskaber og børn i udsatte positioner*.
- Størstedelen af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne (82 %) oplever i høj grad eller i meget høj grad, at det pædagogiske personale løbende reflekterer over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Ca. halvdelen (51 %) oplever, at deres praksis i høj grad eller i meget høj grad er kendetegnet ved systematisk og formålsstyret evaluering.
- De fleste daginstitutionsledere og dagplejepædagoger (91-93 %) har inden for den seneste måned talt med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst kan understøtte, at børn i udsatte positioner deltager i fællesskabet.

Det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne

Spørgeskemaundersøgelsen blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne viser følgende:

- Det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne arbejder mere med børnenes sociale og følelsesmæssige læring end med børnenes sproglige og kognitive og kropslige og motoriske udvikling. Desuden arbejdes der mere med læring i forbindelse med de daglige rutiner end i forbindelse med de planlagte aktiviteter og leg.
- 62 % af det pædagogiske personale i daginstitutionerne vurderer, at de mindst én gang om ugen drøfter et bestemt formål i deres praksis med afsæt i pædagogisk dokumentation. Det samme gælder for 34 % af dagplejerne.
- Et flertal af dagplejerne og daginstitutionspersonalet (hhv. 76 % og 93 %) har inden for det seneste år tilpasset deres læringsmiljø med det formål at sikre, at læringsmiljøet tilgodeser alle børn, herunder børn i udsatte positioner.

2 Indledning

2.1 Baggrund

1. juli 2018 trådte loven om en styrket pædagogisk læreplan i kraft. Det betyder bl.a., at alle dagtilbud og kommuner nu har fået et fælles pædagogisk grundlag.

Arbejdet med at udvikle den styrkede pædagogiske læreplan har bl.a. taget afsæt i viden fra evalueringer af de pædagogiske læreplaner (EVA, 2012; AKF, EVA, NIRAS Konsulenterne, & UdviklingsForum, 2008). De viste bl.a., at den pædagogiske læreplan har bidraget til udviklingen af en større faglig bevidsthed blandt medarbejderne i dagtilbuddene, og det fremhæves af både pædagogiske konsulenter og børnehaveledere, at det også har haft positiv betydning for børnenes læring og udvikling (EVA, 2012). Evalueringerne pegede også på udfordringer i læreplansarbejdet. De vigtigste udfordringer omhandlede dagtilbuddenes arbejde med systematisk evaluering og med børn i udvalgte positioner samt læreplanernes manglende betydning i forbindelse med politiske drøftelser i kommunerne om kvalitet i dagtilbuddene (EVA, 2012, 2009; AKF et al., 2008).

2.2 Formål med analysenotatet

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) skal i perioden 2018-20 evaluere den styrkede pædagogiske læreplan for Børne- og Socialministeriet. Dette analysenotat er det første led i evalueringen og bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og dagplejepædagoger samt pædagogisk personale i dagpleje og daginstitutioner. De forskellige målgrupper har modtaget forskellige spørgeskemaer, som er tilpasset deres funktion. Analysenotatet henvender sig til beslutningstagere og andre aktører på dagtilbudsområdet.

Formålet med analysenotatet er at give et aktuelt billede af, hvordan og i hvilket omfang dagtilbuddene arbejder med intentionerne i den styrkede pædagogiske læreplan. Desuden har analysenotatet og spørgeskemaundersøgelsen til formål at tilvejebringe viden, som kan anvendes til at undersøge udviklinger i dagtilbuddenes arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan. Spørgeskemaundersøgelsen gentages således i 2020 for at kunne sammenligne resultaterne med nærværende resultater fra 2018.

Analysenotatet og spørgeskemaundersøgelsen er udarbejdet med afsæt i evalueringens overordnede undersøgelsesspørgsmål.

Undersøgelsesspørgsmål

1. Hvordan og i hvilket omfang arbejder dagtilbuddene med fokusområderne i den styrkede pædagogiske læreplan?
2. Hvordan arbejder kommunerne og dagtilbuddene med at implementere og realisere fokusområderne?
3. Hvordan har praksis udviklet sig, når det gælder de opmærksomhedspunkter, som tidligere evalueringer har udpeget?

Analysenotatet og spørgeskemaundersøgelsen tager afsæt i de pejlemærker, som Partnerskab om kompetenceudvikling og viden i praksis for styrket faglighed og ledelse har udviklet i efteråret 2017. Disse pejlemærker giver en fælles retning og ramme for de initiativer, som skal bidrage til, at den styrkede pædagogiske læreplan realiseres i praksis. EVA har med udgangspunkt i disse pejlemærker og det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan udvalgt følgende otte fokusområder for evalueringen:

1. Det brede læringssyn og læring hele dagen
2. Børnesyn og børneperspektiver
3. Børnefællesskaber og børn i udsatte positioner
4. Forældresamarbejde
5. Evalueringskultur
6. Faglig ledelse i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan
7. Det sammenhængende børneliv
8. Samarbejde med lokalmiljøet.

Når der i notatet henvises til de otte fokusområder, er det disse områder, der tænkes på.

Datagrundlag

Analysenotatet bygger på en spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og dagplejepædagoger og pædagogisk personale i daginstitutioner og dagpleje. Svarprocenterne for de forskellige målgrupper er:

- Dagtilbudsschefer: 83 % (antal: 81)
- Daginstitutionsledere: 60 % (antal: 755)

- Dagplejepædagoger: 70 % (antal: 319)
- Pædagogisk personale i daginstitutioner: 34 %² (antal: 319)
- Dagplejere: 51 % (antal: 459).

Der er foretaget bortfaldsanalyse på de strukturelle parametre, som er tilgængelige på området. Bortfaldet fordeler sig jævnt for både dagtilbudsscheferne og dagplejepædagogerne. For dagplejerne er der en lille skævhed, når det gælder kommunistørrelse, men da der er tale om marginale forskelle, forventes de ikke at have substantiel betydning for analysens resultater.

For daginstitutionslederne er bortfaldet jævnt fordelt, når det gælder både regionalt tilhørsforhold, institutionstype og ejerforhold. Dog er bortfaldet skævt, når det gælder kommunistørrelse. Det betyder, at store kommuner (75.001 indbyggere eller derover) fylder lidt mindre i analyserne end de øvrige kommuner.

Da vi ikke kender den fulde stikprøve for daginstitutionspersonalet, kan vi ikke undersøge bortfaldet. I stedet har vi foretaget en repræsentativitetsanalyse, hvor vi sammenligner dem, som har besvaret spørgeskemaet, med populationen af pædagogisk personale. Repræsentativitetsanalysen viser, at der er forskelle mellem det pædagogiske personale, som har besvaret skemaet, og populationen, hvad angår både regionalt tilhørsforhold og kommunistørrelse. Forskellene, når det gælder regionalt tilhørsforhold, er relativt små, men medfører, at kommuner fra region Syddanmark fylder lidt mindre i analyserne end kommuner fra de øvrige regioner. Forskellene, når det gælder kommunistørrelse, er væsentlig større. De største forskelle findes mellem de mellemsmå og de store kommuner. Dette betyder, at de mellemsmå kommuner (25.001-50.000 indbyggere) fylder markant mere i analyserne, mens de store kommuner (75.001 indbyggere og derover) fylder markant mindre. Man skal derfor være påpasselig med at generalisere, at resultaterne fra undersøgelsen er gældende for hele populationen af pædagogisk personale. Dog kan resultaterne stadig bidrage til at pege på tendenser med hensyn til, hvordan der nogle steder arbejdes med fokusområderne. Helt konkret beskriver resultaterne det pædagogiske arbejde blandt 319 pædagoger, medhjælpere og assistenter fra 69 institutioner.

Nogle af målgrupperne er relativt små, fx er der kun 98 dagtilbudsschefer i Danmark. Det betyder, at der, på trods af en relativt høj svarprocent, er antalsmæssigt få besvarelser fra disse målgrupper. Dermed kan forskelle på blot få besvarelser skabe store procentvise udsving. I notatet kommenterer vi derfor kun substantielle forskelle og sammenhænge, dvs. de tilfælde, hvor det ikke er enkelte respondenter, som gør udslaget.

Dette uddybes i appendiks B.

2 Det pædagogiske personale er udvalgt gennem institutionslederne. Dvs. at der er udtrukket en stikprøve på 120 institutionsledere, som alle har fået besked på at videresende et spørgeskema til alle i deres personalegruppe. Der findes ikke en oversigt over, hvor stor disse ledes samlede personalegruppe er. De ledere, som har besvaret deres eget skema, har angivet i skemaet, hvor mange ansatte de har. Ud fra de tal har vi estimeret, hvor mange daginstitutionsmedarbejdere der har haft mulighed for at besvare skemaet, og det er denne estimerede stikprøve, som svarprocenten er udregnet ud fra. Se evt. appendiks B for uddybning.

2.3 Læsevejledning

Analysenotatet er opdelt i kapitler om de tre målgrupper i spørgeskemaundersøgelsen:

1. Dagtilbudsscheferne (kapitel 3)
2. Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne (kapitel 4)
3. Det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne (kapitel 5).

For hver af de tre målgrupper afrapporteres der udvalgte resultater, som knytter sig til evalueringens tre undersøgelsesspørgsmål. Resultaterne er udvalgt med henblik på at sikre, at alle fokusområderne dækkes i notatet. Det betyder samtidig, at fokusområderne ikke vægtes ligeligt i de enkelte kapitler, men derimod vægtes ligeligt i notatet overordnet set. Når en pointe om et fokusområde er genfundet blandt flere af de tre målgrupper, har vi valgt at præsentere den i kapitlet om den målgruppe, hvor vi vurderer, at pointen fremstår stærkest i dataene. Spørgeskemaer findes i appendiks C, D og E og tabeller med de fulde besvarelser kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport, 2018*.

Analysenotatet er struktureret omkring de tre undersøgelsesspørgsmål. Hvert kapitel indeholder således et afsnit om hvert af de tre undersøgelsesspørgsmål. Dog indeholder kapitlet om det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne ikke et afsnit om implementering og realisering af den styrkede pædagogiske læreplan, da denne målgruppe ikke er blevet spurgt om organisatoriske og strategiske forhold i læreplansarbejdet.

Spørgsmålet om opmærksomhedspunkter fra tidligere evalueringer af læreplanen belyses ud fra alle tre målgruppers besvarelser, men ikke alle målgrupper bidrager til at belyse alle opmærksomhedspunkter. I analysenotatet fremhæves følgende centrale opmærksomhedspunkter fra tidligere evalueringer af læreplanerne (EVA, 2012, 2009; AKF et al., 2008):

- Resultaterne fra dagtilbuddenes arbejde med læreplanerne bliver sjældent anvendt til politiske drøftelser om børnenes trivsel, udvikling og læring.
- Læreplanerne har medført øget fokus på evaluering i dagtilbuddene, men der mangler ofte en klar sammenhæng mellem evaluering, pædagogiske mål og dokumentation.
- Indsatser for børn i udsatte positioner foregår sjældent i regi af læreplanerne. Indsatserne er derimod oftest differentierede og ligger uden for de pædagogiske mål, der sættes for den brede børnegruppe.

Læreplanernes betydning for drøftelser på det politiske niveau belyses med resultater fra dagtilbudsscheffeskemaet. Dagtilbuddenes arbejde med evalueringskultur og med børn i udsatte positioner belyses med svar fra daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne og fra det pædagogiske personale.

3 Dagtilbudschefer

3.1 Kommunernes arbejde med de otte fokusområder

De følgende afsnit handler om, hvordan kommunerne og dagtilbuddene arbejder med evalueringens otte fokusområder, som er udvalgt på baggrund af det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan og de pejlemærker, som Partnerskab om kompetenceudvikling og viden i praksis for styrket faglighed og ledelse har udviklet. Alle afsnit i dette kapitel afspejler dagtilbudschefernes perspektiv. I afsnittene om kommunernes arbejde med fokusområderne uddybes følgende resultater:

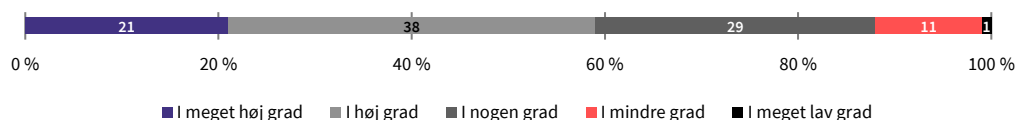
- 59 % af dagtilbudscheferne mener, at de pædagogiske læreplaner i høj grad (38 %) eller i meget høj grad (21 %) har været rammesættende for deres kommunes dagtilbud i de foregående to år.
- Kommunerne planlægger overordnet set at arbejde videre med de samme typer af understøttende aktiviteter, som de har arbejdet med i de seneste to år. Inden for de fleste fokusområder drejer det sig om pædagogisk tilsyn og anvendelse af materialer, metoder og modeller. Dog vinder evalueringsmetoder også frem som en måde at understøtte dagtilbuddenes arbejde med fokusområderne på.
- 90 % af kommunerne planlægger at igangsætte kompetenceudvikling, som ligger ud over Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft, for at understøtte arbejdet med ét eller flere af fokusområderne.
- For både ledere og personale planlægges der særligt kompetenceudvikling inden for fokusområdet *det brede læringssyn og læring hele dagen*. For lederne planlægges der desuden særligt kompetenceudvikling inden for området *faglig ledelse i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan*. For begge målgrupper planlægges der mindst kompetenceudvikling inden for området *det sammenhængende børneliv*.

3.1.1 Lidt over halvdelen af dagtilbudscheferne (59 %) oplever, at de pædagogiske læreplaner i høj grad har været rammesættende for dagtilbuddenes arbejde i de foregående to år

I spørgeskemaundersøgelsen er dagtilbudscheferne blevet spurgt om, hvorvidt de pædagogiske læreplaner har været rammesættende for kommunernes dagtilbud i de foregående to år. Figur 3.1 viser dagtilbudschefernes svar på dette spørgsmål.

FIGUR 3.1

I hvilken grad har de pædagogiske læreplaner været rammesættende for din kommunes dagtilbud i de seneste to år?

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, 2018.

Figuren viser, at 59 % af dagtilbudsscheferne i meget høj grad (21 %) eller i høj grad (38 %) oplever, at de pædagogiske læreplaner har været rammesættende for dagtilbuddene i deres kommune. Omvendt svarer 11 %, at de i mindre grad har oplevet læreplanerne som rammesættende for deres dagtilbud, mens 1 % svarer, at læreplanerne i meget lav grad har været rammesættende.

3.1.2 Kommunale initiativer til at understøtte de otte fokusområder

Kommunerne arbejder allerede i større eller mindre omfang med de otte fokusområder. Derfor fokuserer spørgeskemaundersøgelsen på, både hvilke initiativer kommunerne allerede har igangsat, og hvilke aktiviteter kommunerne planlægger at igangsætte for at understøtte realiseringen af de forskellige fokusområder. Tabel 3.1 viser de tre mest udbredte former for understøttelse i hhv. de seneste to år og de kommende to år.

TABEL 3.1

De mest udbredte former for understøttelse i de foregående og de kommende år

	De seneste to år	De kommende to år
<i>Det brede læringssyn og læring hele dagen</i>	Pædagogisk tilsyn (80 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (77 %) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale (77 %)	Pædagogisk tilsyn (90 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (89 %) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune (78 %)
<i>Børnesyn og børneperspektiver</i>	Pædagogisk tilsyn (67 %) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale (61 %) Kompetenceudvikling for ledere (56 %)	Pædagogisk tilsyn (82 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (78 %) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune (71 %) Oplæg på møder, gå-hjem-møder og lign. (70 %)
<i>Evalueringskultur</i>	Pædagogisk tilsyn (68 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (63 %) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune (63 %) Kompetenceudvikling for ledere (62 %)	Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (80 %) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune (78 %) Pædagogisk tilsyn (78 %)

	De seneste to år	De kommende to år
<i>Forældresamarbejde</i>	Pædagogisk tilsyn (61 %) Oplæg på møder, gå-hjem-møder og lign. (57 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (52 %) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer (51 %)	Pædagogisk tilsyn (63 %) Oplæg på møder, gå-hjem-møder og lign. (63 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (60 %)
<i>Børnefællesskaber og børn i udsatte positioner</i>	Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (74 %) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer (70 %) Pædagogisk tilsyn (67 %)	Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (70 %) Pædagogisk tilsyn (70 %) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud (61 %)
<i>Det sammenhængende børneliv</i>	Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer (71 %) Understøttende aktiviteter, som involverer professionelle på tværs af sektorer (61 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (61 %)	Understøttende aktiviteter på tværs af sektorer (67 %) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer (65 %) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til at understøtte praksis (61 %) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune (61 %)
<i>Faglig ledelse i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan</i>	Kompetenceudvikling for ledere (68 %) Oplæg på møder, gå-hjem-møder og lign. (61 %) Pædagogisk tilsyn (57 %)	Kompetenceudvikling for ledere (74 %) Oplæg på møder, gå-hjem-møder og lign. (68 %) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune (67 %)

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, 2018.

Note: Overskriften bygger på to sammensatte spørgsmål. De oprindelige spørgsmål kan ses i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport, 2018*, kapitel 2, tabel 2.1, 2.6, 2.8, 2.13, 2.15, 2.20, 2.22, 2.27, 2.29, 2.34, 2.36, 2.42, 2.45 og 2.50.

Note: Kompetenceudviklingen for ledere og pædagogisk personale i de kommende to år er ud over den kompetenceudvikling, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft.

Note: Det ottende fokusområde, *samarbejde med lokalmiljøet*, er ikke med i denne tabel, da det har en lidt anderledes karakter end de øvrige fokusområder.

Tabellen viser, at pædagogisk tilsyn og anvendelse af materialer, metoder og modeller er de typer af aktiviteter, som flest kommuner planlægger at anvende til at understøtte arbejdet med at realisere fokusområderne. Det er ligeledes de aktivitetstyper, som har været mest udbredt i de foregående to år. Samtidig viser tabellen, at flere kommuner end tidligere planlægger at anvende disse aktivitetstyper i de kommende to år. Derudover har mange kommuner arbejdet med kompetenceudvikling for både ledere og pædagogisk personale og med fælles kommunale retningslinjer.

Inden for de fleste fokusområder planlægger kommunerne at arbejde videre med de samme typer af initiativer, som de har arbejdet med i de foregående to år. Dog er der flere aktivitetstyper, som ser ud til at blive mere udbredt i de kommende to år end i de forrige. Dette skyldes, både at flere kommuner planlægger at sætte initiativer i gang, og at de enkelte kommuner planlægger at sætte flere initiativer i gang, end de gjorde i de foregående to år³. Tabellen viser fx, at flere kommuner end tidligere planlægger at anvende evalueringsmetoder til at understøtte arbejdet med den styrkede

3 Se evt. *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 2, tabel 2.1, 2.6, 2.8, 2.13, 2.15, 2.20, 2.22, 2.27, 2.29, 2.34, 2.36, 2.42, 2.45 og 2.50.

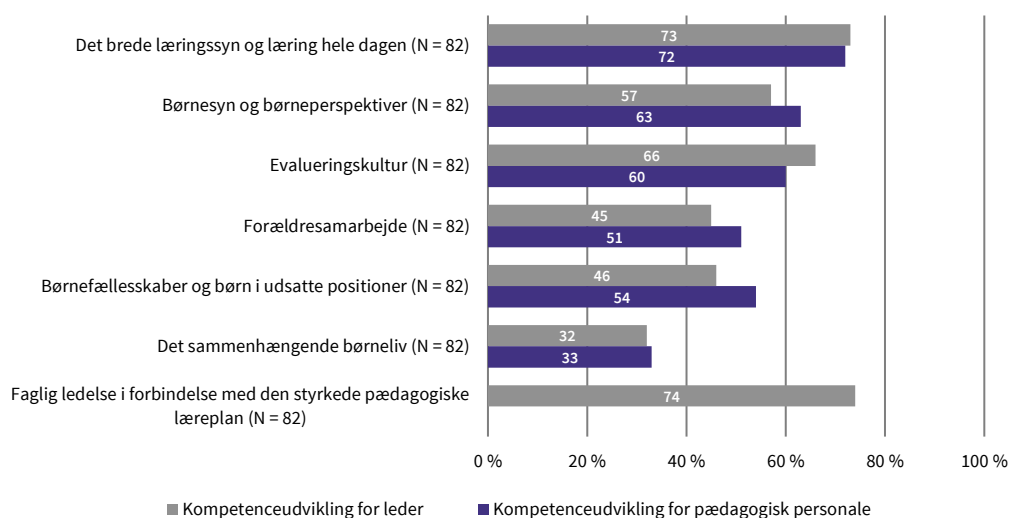
pædagogiske læreplan. Inden for fem af fokusområderne er evalueringsmetoder et af de tre initiativer, som flest dagtilbud forventer at arbejde med fremover. Eksempelvis vil 78 % i de kommende to år benytte evalueringsmetoder til at understøtte fokusområdet *det brede læringssyn og læring hele dagen*, og 67 % vil benytte dem til at understøtte *faglig ledelse i forbindelse med den styrkede pædagogiske læreplan*. Dette er et anderledes billede end i de foregående to år, hvor det kun var inden for fokusområdet *evalueringskultur*, at evalueringsmetoder var et af de mest udbredte initiativer.

3.1.3 Kommunernes planer om kompetenceudvikling med henblik på at understøtte fokusområderne i de kommende to år

Dagtilbudsscheferne er bl.a. blevet spurgt, om de planlægger at igangsætte kompetenceudvikling inden for de kommende to år med henblik på at understøtte arbejdet med et eller flere af fokusområderne. Der spørges konkret til kompetenceudvikling, som ligger ud over kompetenceudviklingen i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft. Når der i dette afsnit tales om kompetenceudvikling, menes der altså kompetenceudvikling ud over den, som ligger i puljen. Dagtilbudsschefernes besvarelser fremgår af figur 3.2.

FIGUR 3.2

Planer om kompetenceudvikling i de kommende to år til at understøtte arbejdet med fokusområderne i den styrkede pædagogiske læreplan

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, som kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 2, tabel 2.6, 2.13, 2.20, 2.27, 2.34, 2.42 og 2.50.

Note: Kompetenceudviklingen for ledere og pædagogisk personale i de kommende to år er ud over den kompetenceudvikling, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 90 % af kommunerne planlægger at igangsætte kompetenceudvikling, som ligger ud over kompetenceudviklingen i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft, for at understøtte arbejdet med ét eller flere af fokusområderne.

Kommunerne planlægger især kompetenceudvikling for ledere til at understøtte fokusområdet *faglig ledelse i forbindelse med den pædagogiske læreplan*. 74 % af kommunerne har planer om at igangsætte kompetenceudvikling inden for dette område. Herefter kommer *det brede læringssyn og læring hele dagen*, som 73 % af kommunerne planlægger at understøtte gennem kompetenceudvikling for ledere.

For det pædagogiske personale er det især fokusområdet *det brede læringssyn og læring hele dagen*, som kommunerne planlægger at understøtte gennem kompetenceudvikling. 72 % af kommunerne planlægger at igangsætte kompetenceudvikling inden for dette område. Derefter kommer områderne *børnesyn og børneperspektiver* (63 %) og *evalueringskultur* (60 %). Kommunerne planlægger i mindre grad kompetenceudvikling for ledere og pædagogisk personale inden for fokusområdet *det sammenhængende børneliv* (hhv. 32 % og 33 %).

Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at 10 % af kommunerne ikke planlægger at igangsætte kompetenceudvikling med henblik på at understøtte arbejdet med at realisere fokusområderne i de kommende to år.

3.2 Realisering og implementering af den styrkede pædagogiske læreplan

Det følgende afsnit handler om, hvor langt dagtilbudsscheferne vurderer, at dagtilbuddene er fra at realisere intentionerne i den styrkede pædagogiske læreplan på det tidspunkt, hvor loven indtræder. I afsnittet uddybes følgende resultater:

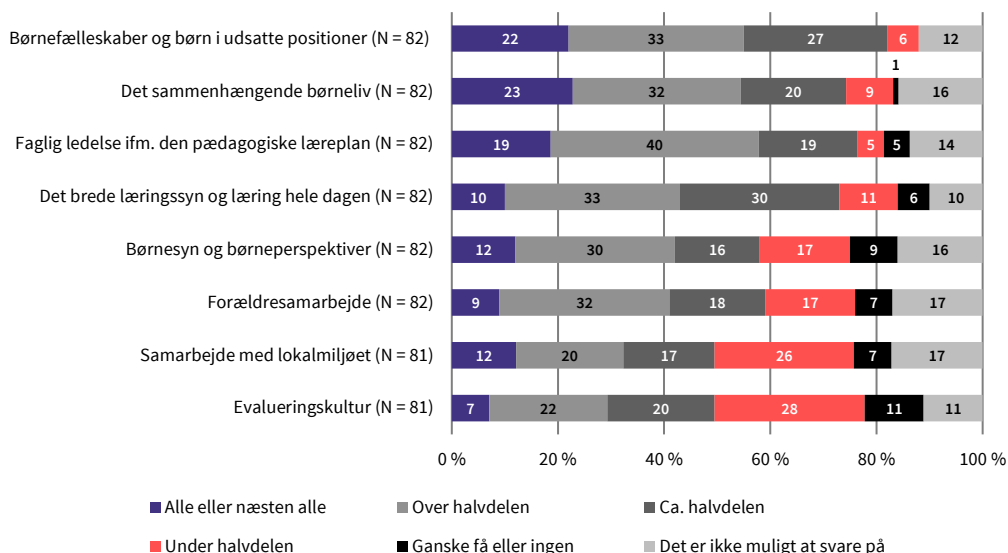
- Kommunernes praksis er tættest på intentionerne i den styrkede pædagogiske læreplan på områderne *det sammenhængende børneliv og børnefællesskaber og børn i udsatte positioner*.
- *Evalueringskultur og samarbejde med lokalmiljøet* er de fokusområder, hvor kommunernes praksis er længst fra intentionerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

3.2.1 Dagtilbuddenes praksis inden for fokusområderne

Det er forskelligt, hvor langt kommunerne er kommet med at realisere intentionerne inden for de forskellige fokusområder. Figur 3.3 viser, hvor langt dagtilbudsscheferne vurderer, at dagtilbuddene i deres kommune er kommet med at realisere intentionerne inden for hvert af de otte fokusområder.

FIGUR 3.3

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering meget tæt på at have realiseret intentionerne i forhold til...?

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 2, tabel 2.4, 2.11, 2.18, 2.25, 2.32, 2.40, 2.48 og 2.54.

Note: I skemaet er dagtilbudsscheferne blevet præsenteret for en beskrivelse af intentionerne inden for de forskellige fokusområder. Disse beskrivelser kan ligeledes ses i tabelrapporten.

Note: Vi har rangeret fokusområderne efter, hvor mange dagtilbud i kommunen der er tæt på at have realiseret intentionerne.

Flest dagtilbudsschefer vurderer, at dagtilbuddene er tæt på at have realiseret intentionerne for *børnefællesskaber og børn i udsatte positioner*. I alt 82 % af dagtilbudsscheferne svarer, at mindst halvdelen af deres dagtilbud er meget tæt på at have realiseret intentionerne. Desuden svarer 22 %, at alle eller næsten alle dagtilbud i deres kommune er meget tæt på at have realiseret intentionerne.

Færrest dagtilbudsschefer vurderer, at dagtilbuddene er meget tæt på at have realiseret intentionerne for fokusområderne *evalueringskultur* og *samarbejde med lokalmiljøet*. I forbindelse med begge områder svarer i alt 49 %, at mindst halvdelen af dagtilbuddene er tæt på at have realiseret intentionerne. Desuden er der hhv. 11 % og 7 %, som svarer, at ganske få eller ingen dagtilbud har realiseret intentionerne inden for *evalueringskultur* og *samarbejde med lokalmiljøet*. Dette billede bekræftes, når dagtilbudsscheferne svarer på, inden for hvilke områder dagtilbuddene er længst fra at realisere intentionerne (se evt. kapitel 2 i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*).

3.3 Perspektivering til tidligere evalueringer af læreplanerne

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen blandt dagtilbudsscheferne peger tilbage på tidligere evalueringer af læreplansarbejdet. Det handler især om, hvordan læreplanerne bliver anvendt i politiske drøftelser om børnenes læring, udvikling og trivsel. I det kommende afsnit udfoldes følgende resultater med afsæt i resultater fra tidligere evalueringer af læreplanerne:

- De dagtilbudsschefer, som angiver, at de ikke tidligere har anvendt læreplanerne i dialoger med det politiske niveau, planlægger at gøre det fremover.
- Flere dagtilbudsschefer, som svarer, at de ikke tidligere har gjort det, planlægger at anvende læreplanerne til at fastlægge pejlemærker for kvaliteten i dagtilbuddene (fra 37 % til 51 %).
- Flere dagtilbudsschefer, som svarer, at de ikke tidligere har gjort det, planlægger at inddrage læreplanerne på dialogmøder (fra 38 % til 56 %).

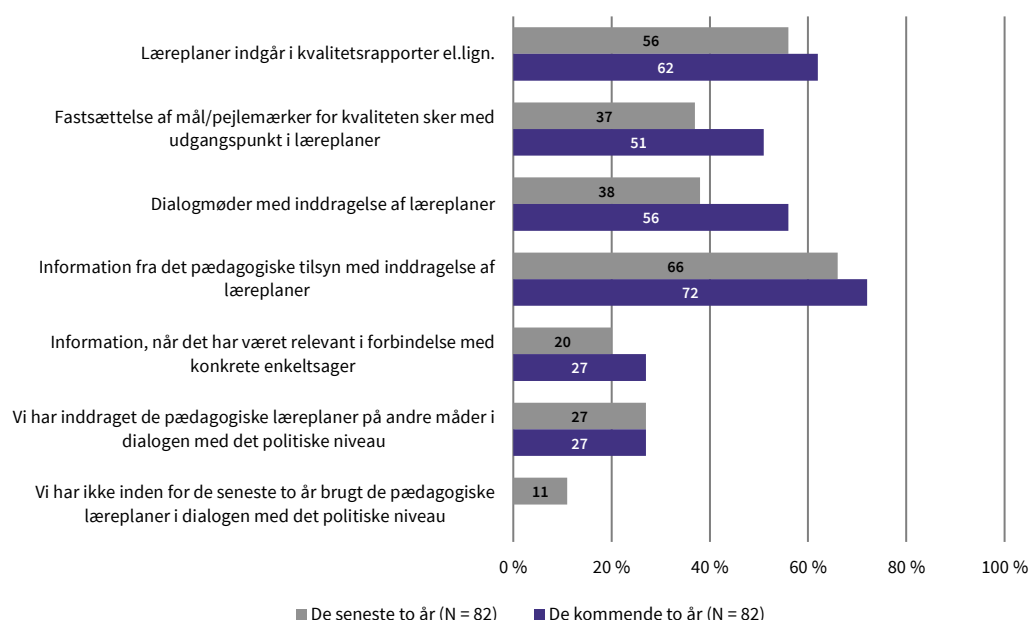
3.3.1 Anvendelse af læreplanerne i dialoger med det politiske niveau

I 2009 evaluerede EVA kommunernes arbejde med de pædagogiske læreplaner. Evalueringen viste, at læreplanerne ikke fungerede som den tiltænkte løftestang, der skulle udvikle dagtilbudssektoren ud fra viden om resultater. Fx pegede evalueringen på, at viden fra dagtilbuddenes arbejde med læreplanerne sjældent blev anvendt i politiske drøftelser om børnenes læring, udvikling og trivsel (EVA, 2009).

I spørgeskemaundersøgelsen spørges dagtilbudsscheferne om, hvordan de hhv. har anvendt og planlægger at anvende de pædagogiske læreplaner i dialogerne med det politiske niveau. Figur 3.4 viser besvarelsesprocenten på disse spørgsmål.

FIGUR 3.4

Anvendelse af de pædagogiske læreplaner i dialogen med det politiske niveau om arbejdet med at prioritere, styre og udvikle dagtilbudsområdet i de seneste og de kommende to år

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 2, tabel 2.59 og 2.60.

Figuren viser, at de 11 %, som ikke tidligere har anvendt læreplanerne i dialogen med det politiske niveau, fremover planlægger at gøre det. Desuden viser figuren, at væsentlig flere dagtilbudsschefer end tidligere planlægger at anvende læreplanerne til at fastlægge pejlemærker for kvaliteten i dagtilbuddene. 37 % af cheferne svarer, at de har anvendt læreplanerne til dette i de seneste to år, mens 51 % svarer, at de vil anvende dem til det i de kommende to år. Figuren viser også, at markant flere planlægger at inddrage læreplanerne på dialogmøder. Her svarer 38 %, at de har inddraget læreplanerne på dialogmøder i løbet af de seneste to år, mens 56 % svarer, at de vil gøre det fremover.

4 Daginstitutionsledere og dagplejepædagoger

4.1 Dagtilbuddenes arbejde med de otte fokusområder

De følgende afsnit handler om, hvordan dagtilbuddene arbejder med de otte fokusområder – set i daginstitutionsledernes og dagplejepædagogernes perspektiv. I afsnittene uddybes følgende resultater:

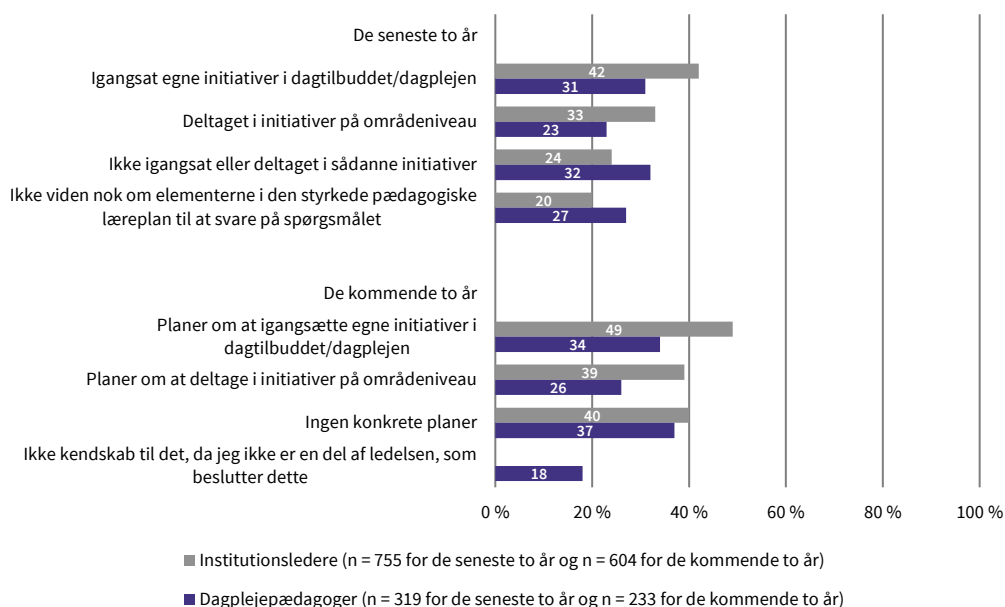
- 40 % af daginstitutionslederne og 37 % af dagplejepædagogerne har endnu ikke konkrete planer for de kommende år om at igangsætte eller deltage i lokale initiativer, som understøtter fokusområderne.
- De faglige drøftelser om *det brede læringssyn og læring hele dagen* handler om forskellige situationer, afhængigt af hvilken del af børnenes udvikling der tales om. Generelt tales der dog mindre om børnenes kropslige og motoriske udvikling end om deres sociale og emotionelle samt sproglige og kognitive udvikling.
- 93 % af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne har minimum én gang inden for den seneste måned talt med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst kan kommunikere med børnene om det, som optager dem. Lidt færre (87 %) har i samme periode talt med personalet om, hvordan de bedst kan inddrage børnene i udformningen af hverdagen, mens lidt færre igen (84 %) har talt med personalet om, hvordan de kan anvende børnenes perspektiver til at udvikle læringsmiljøet.
- De fleste dagplejepædagoger og daginstitutionsledere (95 %) har inden for den seneste måned talt med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst kan understøtte børn i udsatte positioner. De faglige drøftelser handler både om at understøtte det enkelte barns læring og udvikling og om at understøtte inklusion i børnefællesskabet.
- Overleveringssamtaler og besøg på den institution, som barnet skal overgå til, er de mest anvendte samarbejdsformer ved overgange. Det gælder både overgangen fra vuggestue eller dagpleje til børnehave og overgangen fra børnehave til skole.

4.1.1 Foregående og kommende lokale initiativer til at understøtte den styrkede pædagogiske læreplan

Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne er blevet spurgt om deres planer om at igangsætte eller deltage i lokale initiativer, der understøtter elementer i den styrkede pædagogiske læreplan, inden for de næste to år. Svarene fremgår af figur 4.1. Figuren viser også, om de allerede har igangsat eller deltaget i sådanne initiativer inden for de seneste to år.

FIGUR 4.1

Igangsættelse af eller deltagelse i lokale initiativer, der understøtter de elementer, som nu er en del af den styrkede pædagogiske læreplan, i de seneste og de kommende to år

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: De, som har svaret, at de ikke ved nok om elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan til at besvare spørgsmålet, når det gælder de seneste to år, indgår ikke i figuren for de kommende to år.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.44 og 3.45.

Note: Spørgsmålene er stillet som multiple-choice-spørgsmål, hvorfor procenterne summer op til mere end 100 %.

Figuren viser, at 40 % af daginstitutionslederne og 37 % af dagplejepædagogerne ikke har konkrete planer om at igangsætte eller deltage i initiativer, der understøtter elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan. Samtidig svarer 20 % af daginstitutionslederne og 27 % af dagplejepædagogerne, at de ikke har viden nok om elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan til at kunne vurdere, om de har igangsæt eller deltaget i den type aktiviteter.

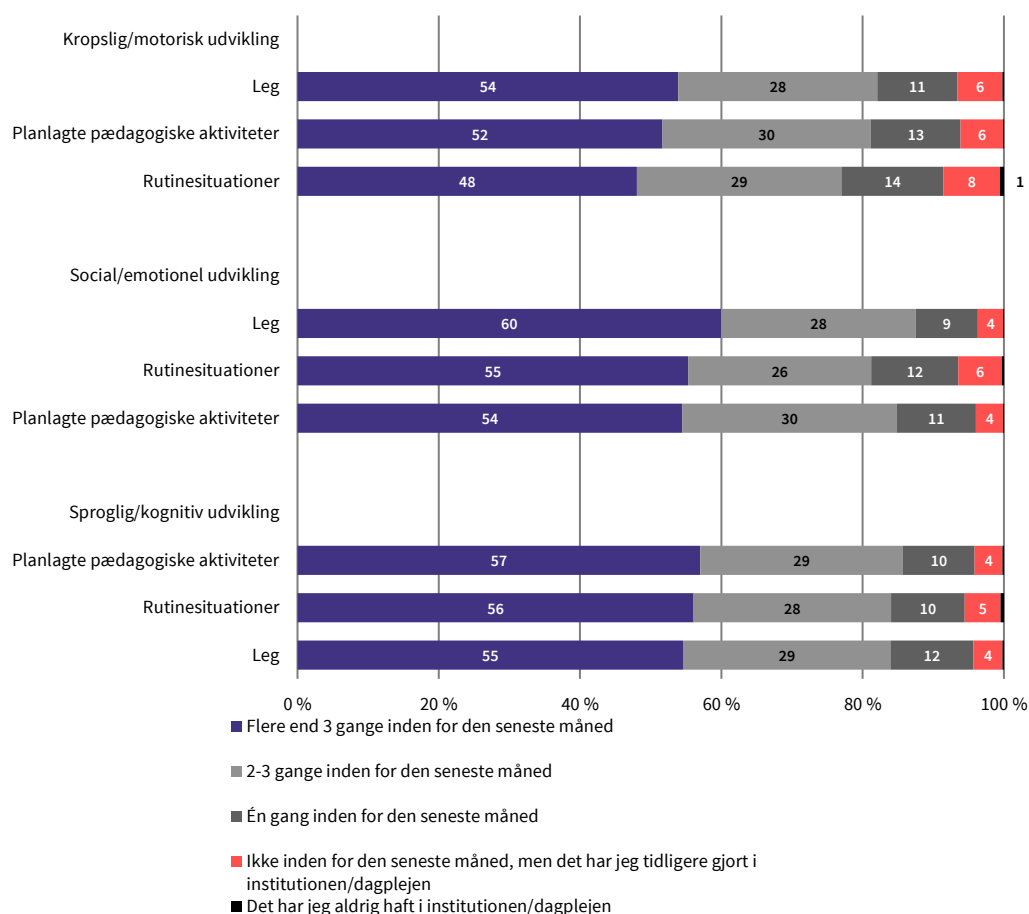
49 % af daginstitutionslederne og 34 % af dagplejepædagogerne har planer om at igangsætte egne initiativer i dagtilbuddet eller dagplejen. Samtidig svarer 39 % af daginstitutionslederne og 26 % af dagplejepædagogerne, at de planlægger at deltage i initiativer på områdeniveau.

4.1.2 Dagtilbuddenes arbejde med *det brede læringssyn og læring hele dagen*

Fokusområdet *det brede læringssyn og læring hele dagen* handler om at understøtte børnenes sociale og emotionelle, kropslige og motoriske og sproglige og kognitive udvikling i alle dagens aktiviteter. Den styrkede pædagogiske læreplan betoner dermed, at det pædagogiske personale skal understøtte børnenes udvikling gennem bl.a. planlagte aktiviteter, rutinesituationer og leg. Figur 4.2 viser, hvilke situationer daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne har mest fokus på i deres faglige dialoger om forskellige dele af børnenes udvikling.

FIGUR 4.2

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere medarbejdere/dagplejere om, hvordan de kan arbejde med børnenes henholdsvis ”kropslige/motoriske”, ”sociale og emotionelle” eller ”sproglige/kognitive” udvikling i følgende situationer: leg, planlagte pædagogiske aktiviteter og rutinesituationer?

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.2-3.10.

Note: Søjlerne er rangeret inden for hver udviklingsform efter hyppigheden af faglig dialog med medarbejdere/dagplejere.

Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Figuren viser, at de faglige drøftelser handler om forskellige situationer, afhængigt af hvilken del af børnenes udvikling der tales om. Fx tales der oftere om børns leg, når det handler om børnenes sociale og emotionelle eller kropslige og motoriske udvikling, end når det handler om børnenes sproglige og kognitive udvikling. Omvendt tales der oftere om planlagte pædagogiske aktiviteter, når det handler om børnenes sproglige og kognitive udvikling, end når det handler om de andre dele af børnenes udvikling.

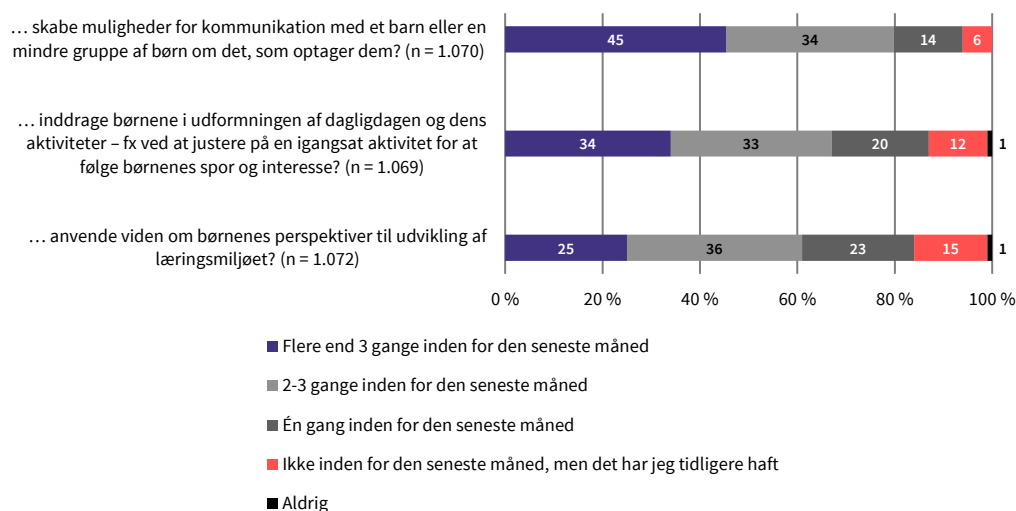
Ser man nærmere på procenterne, viser figuren også, at børnenes kropslige og motoriske udvikling er den del af deres udvikling, som der sjældnest tales om. Det gælder i forbindelse med både rutinesituationer, planlagte pædagogiske aktiviteter og leg. Forskellen er dog størst i forbindelse med rutinesituationer. 48 % har inden for den seneste måned mere end tre gange talt om børns kropslige og motoriske udvikling i rutinesituationer, mens 55 % har talt om børnenes sociale og emotionelle udvikling mere end tre gange, og 56 % har talt om børnenes sproglige og kognitive udvikling mere end tre gange.

4.1.3 Dagtilbuddenes arbejde med *børnesyn og børneperspektiver*

Institutionslederne og dagplejepædagogerne er blevet spurgt, hvor ofte de har haft en faglig dialog med én eller flere medarbejdere om, hvordan de kan 1) skabe muligheder for kommunikation med et barn eller en børnegruppe om det, der optager dem, 2) inddrage børnene i udformningen af dagligdagen og 3) anvende viden om børnenes perspektiver til at udvikle læringsmiljøet. Figur 4.3 viser daginstitutionsledernes og dagplejepædagogernes svar på disse tre spørgsmål.

FIGUR 4.3

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere medarbejdere/dagplejere om, hvordan de kan...

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.11, 3.12 og 3.14.

Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Både dagplejepædagoger og daginstitutionsledere har fokus på børneperspektiver i deres faglige dialoger med medarbejderne. Sammenlagt angiver 93 % af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne, at de inden for den seneste måned har haft minimum én faglig dialog med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst skaber mulighed for at kommunikere med børnene om det, som optager dem. 45 % har haft en dialog om dette mere end tre gange i løbet af den seneste måned. I alt 87 % svarer, at de i den samme periode har haft minimum én dialog om, hvordan det pædagogiske personale kan inddrage børnene i udformningen af dagligdagen og dens aktiviteter. 34 % har talt om dette mere end tre gange inden for den seneste måned.

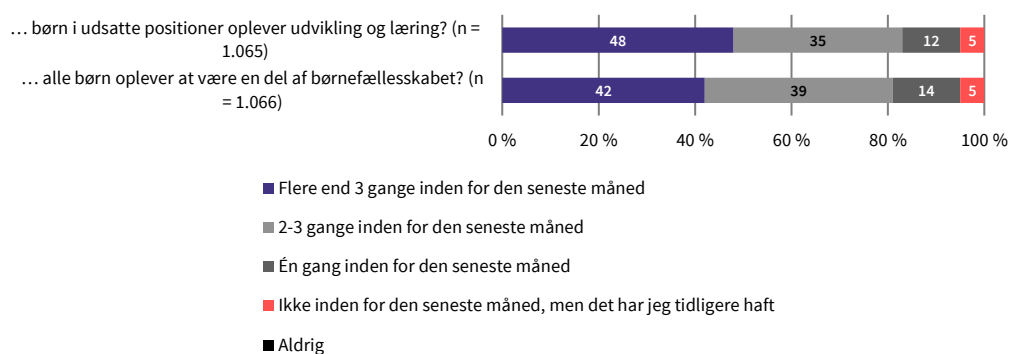
Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne er også blevet spurgt om, hvor ofte de har haft en dialog med det pædagogiske personale om, hvordan de kan anvende viden om børnenes perspektiver til at udvikle læringsmiljøet. Sammenlignet med de to andre emner, der fremgår af figuren, har lidt færre daginstitutionsledere og dagplejepædagoger haft en dialog med deres medarbejdere om dette. I spørgeskemaundersøgelsen svarer sammenlagt 84 %, at de minimum én gang i den seneste måned har haft en dialog om at anvende viden om børns perspektiver til at udvikle læringsmiljøet. 25 % svarer, at de har haft en dialog om dette mere end tre gange i den seneste måned.

4.1.4 Dagtilbuddenes arbejde med *børnefællesskaber og børn i udsatte positioner*

Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne er blevet spurgt om, hvor ofte de har haft faglige dialoger med deres medarbejdere om, hvordan de bedst kan understøtte børn i udsatte positioner. Af figur 4.4 fremgår det, at daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne taler med det pædagogiske personale om, både hvordan de kan understøtte, at det enkelte barn i en udsat position oplever udvikling og læring, og hvordan de kan understøtte inklusion i børnefællesskabet.

FIGUR 4.4

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere medarbejdere/dagplejere om, hvordan de kan understøtte at...

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.31 og 3.35.

Figuren viser, at et flertal af dagplejepædagogerne og daginstitutionslederne (95 %) inden for den seneste måned har talt med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst kan understøtte børn i udsatte positioner.

Sammenlagt svarer 95 %, at de minimum én gang i løbet af den seneste måned har haft en dialog om, hvordan personalet bedst sikrer, at børn i udsatte positioner oplever udvikling og læring. 48 % svarer, at de har talt om det flere end tre gange. Tilsvarende angiver sammenlagt 95 %, at de har haft minimum én dialog med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst kan understøtte inklusion i børnefællesskabet. 42 % svarer, at de har talt om det mere end tre gange. Omvendt svarer 5 %, at de inden for den seneste måned ikke har haft en dialog med det pædagogiske personale om, hvordan de kan understøtte, at alle børn oplever at være en del af fællesskabet, eller om, hvordan de sikrer, at børn i udsatte positioner oplever udvikling og læring.

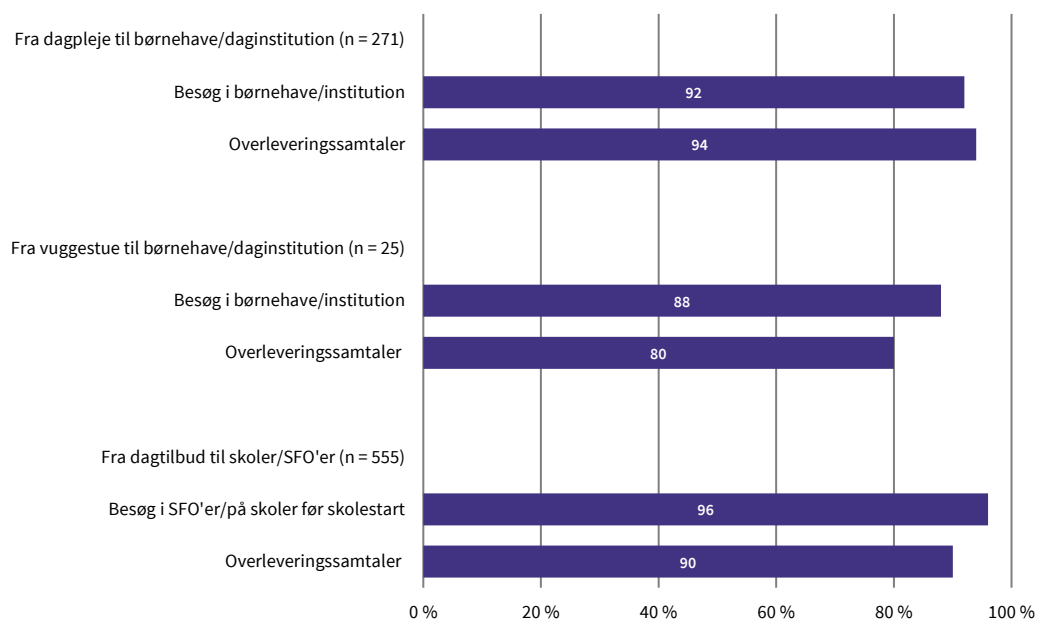
4.1.5 Dagtilbuddenes arbejde med *det sammenhængende børneliv*

I spørgeskemaundersøgelsen har vi spurgt daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne, hvem de samarbejder med. I dette afsnit fokuserer vi på samarbejdet om overgangene blandt det pædagogiske personale, men i tabelrapporten findes der også besvarelser, som beskriver samarbejdet med andre faggrupper, fx sundhedsplejen og PPR⁴.

Det pædagogiske personale er blevet spurgt, om de samarbejder med det pædagogiske personale i dagplejen, daginstitutionerne eller SFO'en/skolen. 80 % svarer, at de samarbejder med de nævnte fagpersoner, mens 20 % svarer, at de ikke samarbejder. De daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, der angiver, at de samarbejder, er derefter blevet spurgt, hvilke konkrete samarbejdsformer de anvender. Undersøgelsen viser, at de mest anvendte samarbejdsformer i forbindelse med overgange er overleveringssamtaler og besøg på den institution, som barnet skal overgå til. Figur 4.5 viser, hvor stor en andel af de daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, som har angivet, at de samarbejder om overgange, som benytter disse to samarbejdsformer.

FIGUR 4.5

Besøg og overleveringssamtaler i forbindelse med overgange til dagtilbud, mellem dagtilbud og til skoler/SFO'er

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.40-3.42.

Figuren viser, at 92 % af de dagplejepædagoger, der samarbejder med daginstitutioner om overgange, anvender besøg i daginstitutionerne, inden barnet skal starte der. Det samme gælder for

4 Se evt. *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.39 og 3.43.

88 % af vuggestuelederne. 96 % af de daginstitutionsledere, der samarbejder med SFO'er/skoler, svarer også, at de benytter besøg som samarbejdsform.

94 % af de dagplejepædagoger, der samarbejder med daginstitutioner om overgange, svarer, at de holder overleveringssamtaler. Det samme gælder for 80 % af vuggestuelederne. 90 % af de daginstitutionsledere, der samarbejder med SFO'er/skoler, svarer også, at de anvender overleveringssamtaler som samarbejdsform.

4.2 Realisering og implementering af den styrkede pædagogiske læreplan

De følgende afsnit handler om, hvordan dagtilbuddene arbejder med at realisere og implementere den styrkede pædagogiske læreplan – set fra daginstitutionsledernes og dagplejepædagogernes perspektiv. I afsnittene uddybes følgende resultater:

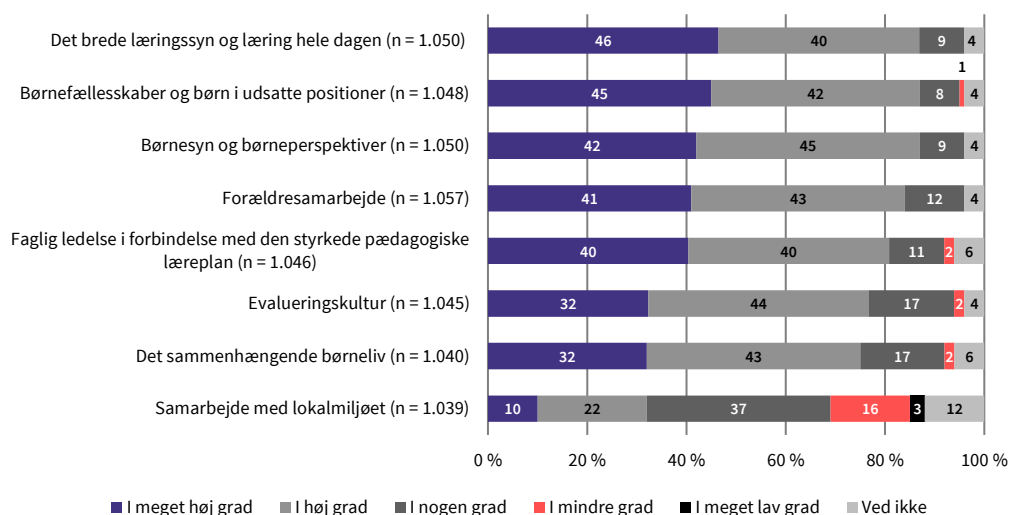
- Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne vil generelt prioritere de otte fokusområder i de kommende to år. Dog vil nogle områder blive prioriteret højere end andre. Særligt fokusområderne *børnefællesskaber og børn i udsatte positioner* og *det brede læringssyn og læring hele dagen* vil blive prioriteret, mens *samarbejde med lokalmiljøet* i mindre grad vil blive prioriteret.
- 86 % af daginstitutionslederne og 66 % af dagplejepædagogerne, som har afholdt forældremøder i det seneste år, har drøftet læreplanen på et eller flere af møderne.

4.2.1 Dagtilbuddenes fokus i de kommende to år

Undersøgelsen viser, at daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne generelt vil prioritere fokusområderne i de kommende to år. Samtidig viser undersøgelsen, at daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne vil fokusere mere på nogle fokusområder end på andre. Figur 4.6 rangerer fokusområderne efter, hvor højt daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne vil prioritere dem i de kommende to år.

FIGUR 4.6

I hvilken grad vil I i institutionen/dagplejen prioritere at arbejde med følgende elementer af den styrkede pædagogiske læreplan inden for de kommende to år?

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Vi har rangeret fokusområderne efter, hvor højt daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne vil prioritere dem i de kommende to år.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål. Spørgsmålene kan ses i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.47-3.54.

Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Figuren viser, at daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne generelt vil prioritere de forskellige elementer i den styrkede pædagogiske læreplan i de kommende to år. Med hensyn til fem af de otte fokusområder svarer 80 % eller flere, at de i meget høj grad eller i høj grad vil prioritere området.

Flest daginstitutionsledere og dagplejepædagoger vil prioritere *det brede læringssyn og læring hele dagen* og *børnefællesskaber og børn i udsatte positioner*. 46 % af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne svarer, at de i meget høj grad vil prioritere fokusområdet *det brede læringssyn og læring hele dagen*. Tilsvarende svarer 45 %, at de i meget høj grad vil prioritere *børnefællesskaber og børn i udsatte positioner*.

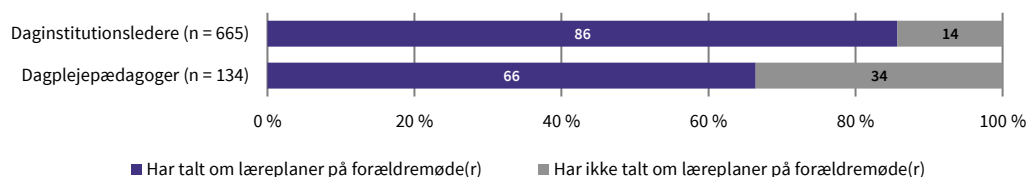
Samarbejde med lokalmiljøet er det fokusområde, som daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne vil prioritere lavest i de kommende to år. 10 % af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne svarer, at de i meget høj grad vil prioritere området. Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden, at 81 % har samarbejdet med lokalmiljøet i de foregående to år. De mest almindelige samarbejdspartnere er biblioteker (80 %) og plejehjem (43 %). Omvendt er erhvervslivet den samarbejdspartner, som dagtilbuddene har samarbejdet mindst med (13 %) (se evt. tabel 3.38 i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*).

4.2.2 Drøftelse af læreplaner på forældremøderne

Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne er blevet spurgt, om de har drøftet læreplaner på forældremøder i det seneste år. Figur 4.7 viser, hvor mange af de daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, som har afholdt forældremøder i det seneste år, der har talt om læreplanerne på forældremøderne.

FIGUR 4.7

Andelen af dagplejepædagoger og daginstitutionsledere, der har talt om læreplaner på forældremøder inden for det seneste år

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Figurens opdeling i "Har talt om læreplaner på forældremøde(r)" og "Har ikke talt om læreplaner på forældremøde(r)" bygger på flere sammenlagte svarkategorier. I figuren er der kun medregnet besvarelser fra dagplejepædagoger og daginstitutionsledere, som angiver at have deltaget i mindst ét forældremøde i det seneste år. Se den oprindelige spørgsmålsformulering i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*.

Note: Ønsker man at sammenligne dagplejer med daginstitutioner, bør man være opmærksom på, at ovenstående figur ikke tager hensyn til, at organiseringen af forældremøder er forskellig i de to dagtilbudstyper.

Størstedelen af de daginstitutionsledere (86 %), der har deltaget i et eller flere forældremøder inden for det seneste år, svarer, at de har talt med forældrene om læreplaner. Det samme gælder for 66 % af dagplejepædagogerne.

4.3 Perspektivering til tidligere evalueringer af læreplanerne

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger peger tilbage på tidligere evalueringer af læreplansarbejdet. Det gælder især dagtilbuddenes arbejde med evaluering og med børn i udsatte positioner. I det kommende afsnit udfoldes følgende resultater med afsæt i resultater fra tidligere evalueringer af læreplanerne:

- Størstedelen af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne (82 %) oplever, at deres pædagogiske praksis i høj eller meget høj grad er kendetegnet ved løbende refleksion over sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Ca. halvdelen af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne (51 %) oplever, at deres evaluerende pædagogiske praksis i høj eller meget høj grad er kendetegnet ved systematisk fokus og opfølgning på bestemte formål.
- Ca. halvdelen af daginstitutionslederne (53 %) og lidt færre af dagplejepædagogerne (33 %) oplever, at de i høj eller meget høj grad sætter retningen for, hvad der skal være fokus på i forbindelse med den løbende og systematiske evaluering.

- De fleste daginstitutionsledere og dagplejepædagoger (91-93 %) har inden for den seneste måned talt med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst kan understøtte, at børn i udsatte positioner kan deltage i fællesskabet.

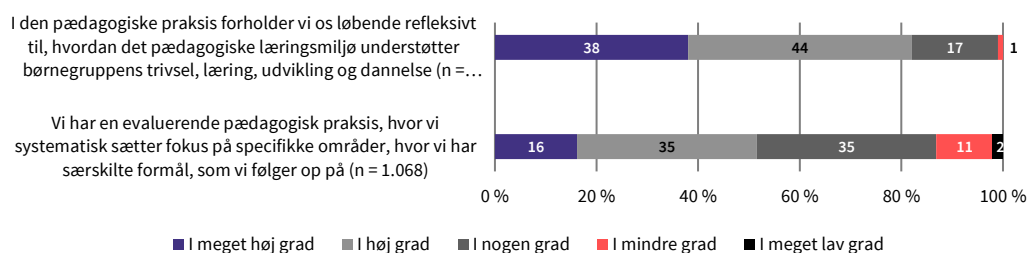
4.3.1 Evalueringskultur

Tidligere evalueringer af læreplanerne peger på, at der ofte, selvom læreplanerne har medført øget fokus på evaluering i dagtilbuddene, mangler en klar sammenhæng mellem evaluering, pædagogiske mål og dokumentation. Der peges også på, at løbende mundtlig evaluering er udbredt i dagtilbuddene, men at systematisk evaluering med afsæt i målene fra læreplanen er mindre udbredt (EVA, 2012; AKF et al., 2008).

I spørgeskemaundersøgelsen er daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne blevet spurgt om, hvad der karakteriserer deres evalueringspraksis. Figur 4.8 viser daginstitutionsledernes og dagplejepædagogernes vurdering af, hvordan de to udsagn passer på deres praksis.

FIGUR 4.8

I hvilken grad passer følgende udsagn på jeres praksis i institutionen/dagplejen?

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Figuren er sammensat af to spørgsmål, som begge kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.15-3.16.

Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

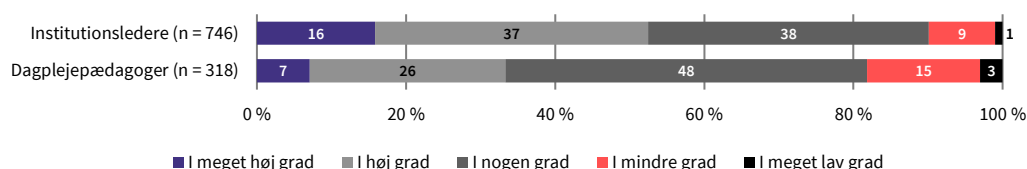
Størstedelen af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne (82 %) svarer, at deres praksis i meget høj grad (38 %) eller i høj grad (44 %) er kendetegnet ved, at de i deres pædagogiske praksis løbende reflekterer over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Omvendt svarer 1 %, at det i mindre grad kendetegner deres praksis.

Ca. halvdelen af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne (51 %) svarer, at deres praksis i meget høj grad (16 %) eller i høj grad (35 %) er kendetegnet ved en evaluerende pædagogisk praksis, hvor der systematisk sættes fokus på forskellige områder og følges op på særskilte formål. Omvendt svarer i alt 13 %, at deres evaluerende pædagogiske praksis i mindre grad (11 %) eller i meget lav grad (2 %) er kendetegnet ved den form for systematik, fokus og opfølgning.

Daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne er med til at sætte retningen for, hvad der skal være fokus på i evalueringerne, hvilket fremgår af figur 4.9.

FIGUR 4.9

I hvilken grad passer følgende udsagn på jeres praksis i institutionen/dagplejen: Jeg sætter retningen for, hvad der skal være i fokus for den løbende og systematiske evaluering

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Figuren viser, at daginstitutionslederne i højere grad end dagplejepædagogerne oplever at sætte retningen for, hvad der skal være fokus på i forbindelse med den løbende og systematiske evaluering. Lidt over halvdelen af daginstitutionslederne (53 %) svarer, at de i meget høj grad (16 %) eller i høj grad (37 %) oplever at sætte retningen for, hvad der skal være fokus på i evalueringerne. Det samme gælder for ca. en tredjedel af dagplejepædagogerne (33 %), hvoraf 7 % svarer, at det i meget høj grad passer på deres praksis, og 26 %, at det i høj grad passer på deres praksis. Ligeledes er der samlet set 10 % af daginstitutionslederne, der svarer, at det i mindre grad (9 %) eller i meget lav grad (1 %) passer på deres praksis, mens det samme gælder for samlet set 18 % af dagplejepædagogerne (hhv. 15 % og 3 %).

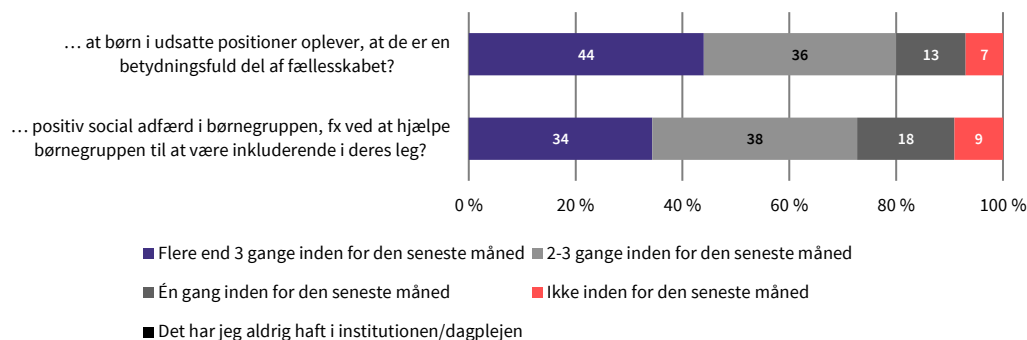
4.3.2 Børn i udsatte positioner

Tidligere evalueringer af læreplansarbejdet viser, at indsatser for børn i udsatte positioner sjældent sker i regi af læreplanerne. Evalueringerne peger på, at indsatser for børn i udsatte positioner oftest er differentierede og ligger uden for de pædagogiske mål for den brede børnegruppe (EVA, 2012; AKF et al., 2008).

Det er for tidligt at vurdere, om den styrkede pædagogiske læreplan fungerer bedre, når det gælder børn i udsatte positioner. Dog kan spørgeskemaundersøgelsen bidrage til at belyse, hvordan dagtilbuddene arbejder med at sikre, at alle børn oplever at være en betydningsfuld del af fællesskabet. I spørgeskemaundersøgelsen er daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne blevet spurgt om, hvor ofte de har fokus på dette i deres faglige dialoger med personalet. Figur 4.10 viser deres besvarelser.

FIGUR 4.10

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere medarbejdere/dagplejere om, hvordan de kan understøtte:

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt daginstitutionsledere og dagplejepædagoger, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 3, tabel 3.35-3.36.

Note: Procenterne summer ikke til 100 % pga. afrundinger.

Figuren viser, at de fleste daginstitutionsledere og dagplejepædagoger (91-93 %) inden for den seneste måned har talt med det pædagogiske personale om, hvordan de bedst kan understøtte, at børn i udsatte positioner kan deltage i fællesskabet. Figuren viser også, at de faglige drøftelser lidt oftere handler om, hvordan personalet kan understøtte, at børn i udsatte positioner oplever at være en betydningsfuld del af fællesskabet, end om, hvordan personalet kan understøtte en positiv social adfærd i børnegruppen.

44 % af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne har mere end tre gange inden for den seneste måned haft dialoger om, hvordan de bedst kan understøtte, at børn i udsatte positioner oplever at være en betydningsfuld del af fællesskabet. 36 % svarer, at de har talt om det to-tre gange. Omvendt svarer 7 %, at de ikke har talt om dette emne inden for den seneste måned.

34 % af daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne har mere end tre gange inden for den seneste måned haft dialoger om, hvordan de bedst kan understøtte en positiv social adfærd i børnegruppen. 38 % svarer, at de har talt om det to-tre gange. Omvendt svarer 9 %, at de faglige dialoger inden for den seneste måned ikke har handlet om dette emne.

5 Det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne

5.1 Dagtilbuddenes arbejde med de otte fokusområder

De følgende afsnit handler om dagtilbuddenes arbejde med de otte fokusområder – set fra det pædagogiske personales perspektiv. Afsnittene uddyber følgende resultater:

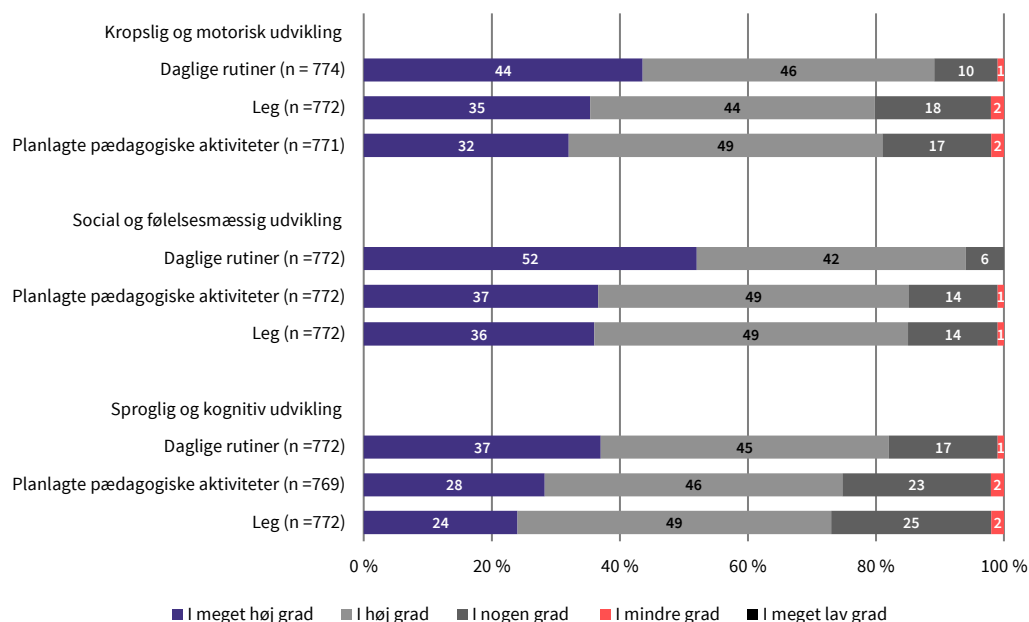
- Det er i højere grad i forbindelse med de daglige rutiner end i forbindelse med de planlagte aktiviteter og lege, at det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne arbejder med at understøtte børnenes udvikling. Derudover arbejdes der mest med at understøtte børnenes sociale og følelsesmæssige udvikling og mindst med at understøtte børnenes sproglige og kognitive udvikling.
- Næsten alle daginstitutionsmedarbejdere og dagplejere taler dagligt med børnene om, hvad der optager dem. 69 % af dagplejerne og 62 % af det pædagogiske personale i daginstitutionerne tilpasser desuden dagligt deres tilrettelæggelse af hverdagen på baggrund af børnenes feedback, og dagplejerne gør det hyppigere end det pædagogiske personale i daginstitutionerne.
- Kommunikationen fra personale til forældre fylder mere end kommunikation den anden vej. Det er oftere tilfældet, at det pædagogiske personale vejleder forældrene, end at de spørger om forældrenes oplevelse af barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Desuden oplever personalet i højere grad, at deres forventninger til forældrene er blevet gjort tydelige, end omvendt.

5.1.1 Dagtilbuddenes arbejde med *det brede læringssyn og læring hele dagen*

Fokusområdet *det brede læringssyn og læring hele dagen* handler om at understøtte børnenes sociale og følelsesmæssige, kropslige og motoriske og sproglige og kognitive udvikling i alle dagens aktiviteter. Den styrkede pædagogiske læreplan betoner dermed, at det pædagogiske personale skal understøtte børnenes udvikling i forbindelse med bl.a. planlagte aktiviteter, rutinesituationer og leg. Figur 5.1 viser en rangering af, i hvilken grad det pædagogiske personale arbejder med de forskellige dele af børnenes udvikling i de forskellige situationer.

FIGUR 5.1

Tænk på din seneste arbejdsuge i dagplejen/daginstitutionen. I hvilken grad har du understøttet børnenes ”kropslige og motoriske”, ”sociale og følelsesmæssige” eller ”sproglige og kognitive” udvikling i følgende situationer: leg, planlagte pædagogiske aktiviteter og rutinesituationer

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018.
 Note: Overskriften bygger på flere sammensatte spørgsmål. De oprindelige spørgsmål kan ses i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 4, tabel 4.2-4.10.
 Note: Søjlerne er rangeret under hver udviklingsform efter graden af understøttelse inden for den seneste arbejdsuge.
 Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Figuren viser, at det pædagogiske personale i højere grad arbejder med at understøtte børnenes udvikling i forbindelse med de daglige rutiner end i forbindelse med de planlagte aktiviteter og leg. Det gælder både børnenes kropslige og motoriske udvikling, børnenes sociale og følelsesmæssige udvikling og børnenes sproglige og kognitive udvikling. Fx oplever 52 %, at de i den seneste uge i meget høj grad har understøttet børnenes sociale og følelsesmæssige udvikling i forbindelse med de daglige rutiner, mens 37 % oplever det i meget høj grad i forbindelse med de planlagte pædagogiske aktiviteter, og 36 % oplever det i meget høj grad i forbindelse med leg.

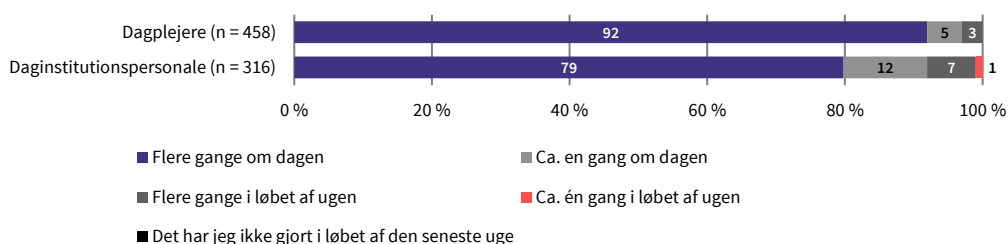
På tværs af de tre situationer viser figuren, at det pædagogiske personale arbejder mere med at understøtte børnenes sociale og følelsesmæssige udvikling end de øvrige udviklingsformer. Fx har 52 % i meget høj grad understøttet børnenes sociale og følelsesmæssige udvikling i forbindelse med de daglige rutiner, mens hhv. 44 % og 37 % i meget høj grad har understøttet børnenes kropslige og motoriske og sproglige og kognitive udvikling i forbindelse med de daglige rutiner. Figuren viser også, at det pædagogiske personale på tværs af de tre situationer arbejder mindst med at understøtte børnenes sproglige og kognitive udvikling.

5.1.2 Dagtilbuddenes arbejde med *børnesyn og børneperspektiver*

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at både daginstitutionspersonalet og dagplejerne taler med børnene om, hvad der optager dem i hverdagen. Dette viser figur 5.2.

FIGUR 5.2

Tænk på din seneste arbejdsuge i dagplejen/daginstitutionen: Hvor mange gange har du kommunikeret med et barn (eller en mindre gruppe af børn) om noget, som optager barnet eller børnene? Kommunikation omfatter også børn, som ikke har et talesprog, men har anden respons.

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018.

Note: Svarkategorierne er forkortede. De oprindelige kategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 4, tabel 4.11.

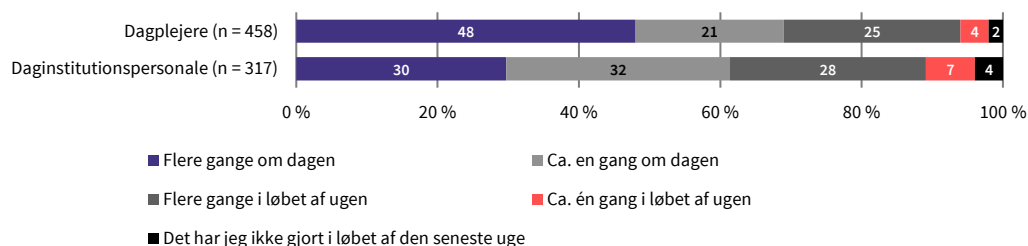
Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Figuren viser, at i alt 97 % af dagplejerne og i alt 91 % af daginstitutionspersonalet dagligt taler med børnene om, hvad der optager dem. Der er således en lille forskel mellem dagplejerne og daginstitutionspersonalet. Der ses også en forskel, når det gælder, hvor mange gange om dagen personalet oplever at tale med børnene om det, som optager dem. 92 % af dagplejerne svarer, at de gør det flere gange om dagen, mens det samme gælder for 79 % af daginstitutionspersonalet.

I spørgeskemaundersøgelsen er personalet blevet spurgt om, hvor ofte de tilpasser deres tilrettelæggelse af hverdagen på baggrund af feedback fra børnene. Svarene fremgår af figur 5.3.

FIGUR 5.3

Tænk på din seneste arbejdsuge i dagplejen/daginstitutionen: Hvor mange gange har du tilpasset din tilrettelæggelse af hverdagen på baggrund af feedback fra børnene?

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018.

Note: Svarkategorierne er forkortede. De fulde kategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 4, tabel 4.12.

Note: Respondenterne er blevet præsenteret for følgende: "Det kan fx være, at du har tilpasset din planlægning af, hvad der skal ske i løbet af dagen, og hvordan aktiviteterne skal foregå. Feedback kan være direkte udsagn fra børnene, men kan også være dine observationer af, hvordan børnene reagerer på det, de møder i dagtilbuddet. Det betyder, at man også kan få feedback fra børn, som ikke har et talesprog, men har anden respons."

Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

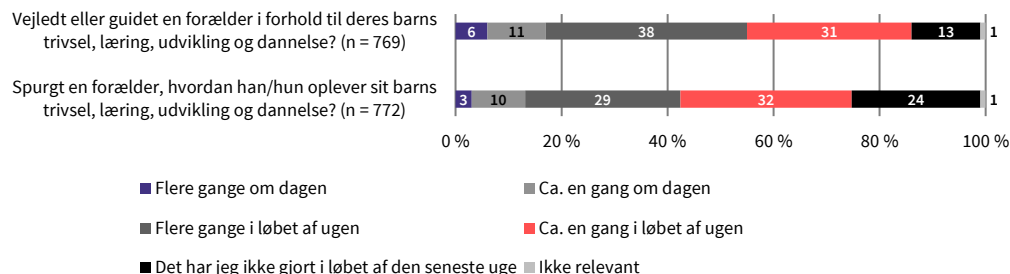
Figuren viser, at i alt 69 % af dagplejerne og i alt 62 % af daginstitutionspersonalet dagligt tilrettelægger hverdagen på baggrund af feedback fra børnene. Der er dog forskel på, hvor mange gange om dagen hhv. dagplejerne og daginstitutionspersonalet foretager ændringer på baggrund af børnenes input. 48 % af dagplejerne svarer, at de gør det flere gange om dagen, mens det samme gælder for 30 % af daginstitutionspersonalet.

5.1.3 Dagtilbuddenes arbejde med *forældresamarbejde*

Det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne er blevet spurgt om, hvor ofte de hhv. vejleder og spørger forældrene vedrørende deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Figur 5.4 viser, hvor ofte eller hvor sjældent det pædagogiske personale inden for den seneste uge har enten vejledt forældrene eller spurgt om forældrenes oplevelse vedrørende deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

FIGUR 5.4

Hvor ofte eller sjældent har du inden for den seneste uge...

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018.

Note: Figuren bygger på to forskellige spørgsmål. De oprindelige spørgsmålsformuleringer og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 4, tabel 4.26-4.27.

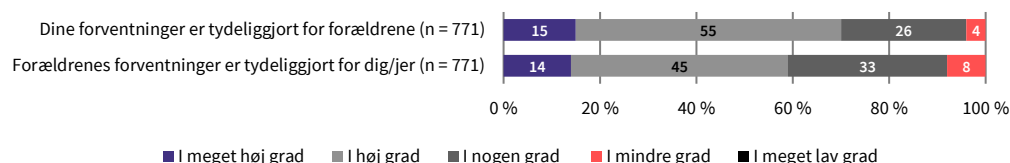
Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Det er oftere, at det pædagogiske personale vejleder forældrene, end at de spørger om forældrenes oplevelse, når det gælder børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Ifølge figuren har i alt 55 % af det pædagogiske personale vejledt en forælder dagligt eller flere gange i løbet af ugen. Til sammenligning svarer i alt 42 %, at de har spurgt en forælder om vedkommendes oplevelse af barnet dagligt eller flere gange i løbet af ugen.

Den samme tendens ses, når det gælder personalets forventningsafstemning med forældrene. Figur 5.5 viser det pædagogiske personales vurdering af, om hhv. deres egne og forældrenes forventninger er blevet tydeliggjort.

FIGUR 5.5

Tænk på forældrene til de børn, du lige nu arbejder med. Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn...

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018.

Note: Figuren er sammensat af flere spørgsmål, og svarkategorierne er forkortede. De oprindelige spørgsmål og svarkategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 4, tabel 4.29-4.30.

Figuren viser, at i alt 70 % af det pædagogiske personale svarer, at deres forventninger til samarbejdet i meget høj grad (15 %) eller i høj grad (55 %) er blevet tydeliggjort for forældrene. Til sammenligning svarer i alt 59 %, at forældrenes forventninger til samarbejdet i meget høj grad (14 %) eller i høj grad (45 %) er blevet tydeliggjort for dem.

5.2 Perspektivering til tidligere evalueringer af læreplanerne

Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne peger tilbage på tidligere evalueringer af læreplansarbejdet. Det gælder både med hensyn til dagtilbuddenes evaluerende pædagogiske praksis og med hensyn til arbejdet med børn i udsatte positioner. I de kommende afsnit udfoldes følgende resultater med afsæt i resultaterne fra tidligere evalueringer af læreplanerne:

- 62 % af det pædagogiske personale i daginstitutionerne vurderer, at de mindst én gang om ugen drøfter et bestemt formål i deres praksis med afsæt i pædagogisk dokumentation. Det samme gælder for 34 % af dagplejerne.
- Et flertal af dagplejerne og daginstitutionsmedarbejderne (hhv. 76 % og 93 %) har inden for det seneste år tilpasset læringsmiljøet med det formål at sikre, at læringsmiljøet tilgodeser alle børn, herunder børn i udsatte positioner. Det er især de planlagte aktiviteter, som er blevet tilpasset.

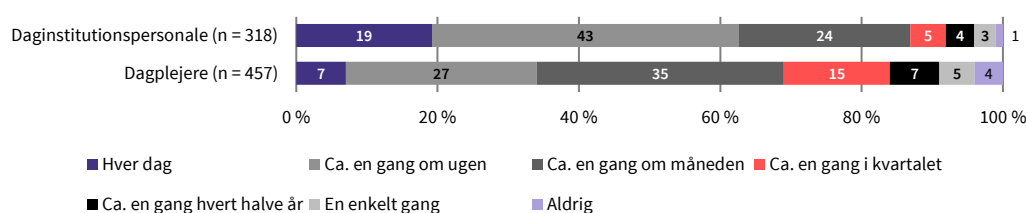
5.2.1 Evalueringskultur

Tidligere evalueringer af de pædagogiske læreplaner har vist, at læreplanerne har medført øget fokus på evaluering i dagtilbuddene, men at der ofte ikke er en klar sammenhæng mellem evaluering, pædagogiske mål og dokumentation (EVA, 2012; AKF et al., 2008).

Spørgeskemaundersøgelsen blandt daginstitutionspersonalet og dagplejerne viser, at 62 % af det pædagogiske personale i daginstitutionerne ugentligt eller oftere har drøftet et bestemt formål i deres praksis med afsæt i pædagogisk dokumentation. Det samme gælder for 34 % af dagplejerne. Figur 5.6 viser besvarelserne fra både daginstitutionspersonalet og dagplejerne.

FIGUR 5.6

Hvor ofte eller sjældent har du inden for det seneste år drøftet din praksis med fokus på et bestemt formål og med udgangspunkt i pædagogisk dokumentation? Det kan være med dine kolleger eller din leder.

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018.

Note: Svarkategorierne er forkortede. De fulde kategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 4, tabel 4.19.

Note: I nogle søjler summer procenterne ikke til 100 % pga. afrundinger.

Figuren viser, at 19 % af daginstitutionspersonalet oplever, at de dagligt har formålsbestemte drøftelser om deres praksis. Samtidig viser figuren, at 4 % af daginstitutionspersonalet oplever, at de har haft den type drøftelser årligt eller sjældnere. Ser vi på dagplejen, sker den type drøftelser sjældnere. Her svarer 7 % af dagplejerne, at de har haft den type drøftelser hver dag, mens 9 % svarer, at de har haft dem årligt eller sjældnere.

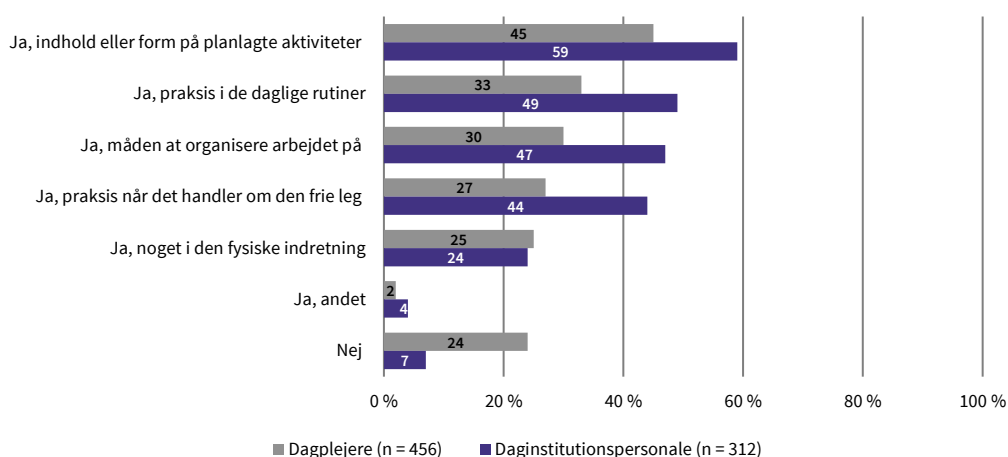
5.2.2 Børn i udsatte positioner

Tidligere evalueringer af læreplansarbejdet viser, at indsatser for børn i udsatte positioner sjældent sker i regi af læreplanerne. Evalueringerne peger på, at indsatser for børn i udsatte positioner oftest er differentierede og ligger uden for de pædagogiske mål for den brede børnegruppe (EVA, 2012; AKF et al., 2008).

Det er for tidligt at vurdere, om den styrkede pædagogiske læreplan er et bedre arbejdsredskab for det pædagogiske personale til at inkludere børn i udsatte positioner i arbejdet med de pædagogiske mål, som gælder for den brede børnegruppe. Dog viser besvarelserne i spørgeskemaundersøgelsen, at det pædagogiske personale har fokus på at inkludere børn i udsatte positioner i børnefællesskabet og i det generelle læringsmiljø. Figur 5.7 viser, hvad dagplejerne og daginstitutionspersonalet inden for det seneste år har ændret med det formål at sikre, at læringsmiljøet tilgodeser alle børn.

FIGUR 5.7

Har du/I inden for det seneste år ændret noget med det formål at sikre, at læringsmiljøet tilgodeser alle børn, herunder børn i udsatte positioner?

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018.
Note: Svarkategorierne er forkortede. De fulde kategorier kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*, kapitel 4, tabel 4.25.

Figuren viser, at 76 % af dagplejerne og 93 % af daginstitutionspersonalet inden for det seneste år har ændret deres læringsmiljø med det formål at sikre, at læringsmiljøet tilgodeser alle børn, herunder børn i udsatte positioner. Det er således et flertal af det pædagogiske personale, som i det seneste år har tilpasset deres læringsmiljø, så det bedre tilgodeser alle børn. Det er dog værd at bemærke, at der er en forskel på 17 procentpoint mellem dagplejerne og daginstitutionspersonalet.

I både daginstitutionerne og dagplejen er det især de planlagte aktiviteter, som bliver tilpasset. Omvendt viser figuren, at der er væsentlig færre, som har ændret den frie leg i daginstitutionerne og den fysiske indretning i dagplejen.

Appendiks A – Litteraturliste

AKF, EVA, NIRAS Konsulenterne, & UdviklingsForum. (2008). *Evaluering af loven om pædagogiske læreplaner. Slutevaluering – bilagsrapport*. København: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2009). *Evalueringer af pædagogiske læreplaner i kommunalt perspektiv – mellem pædagogisk, administrativ og politisk praksis*. København: Danmarks Evalueringsinstitut.

EVA. (2012). *Læreplaner i praksis. Daginstitutionernes arbejde med pædagogiske læreplaner*. København: Danmarks Evalueringsinstitut.

Appendiks B – Metodebeskrivelse

Om spørgeskemaundersøgelsen

Notatet bygger på en spørgeskemaundersøgelse, som er blevet sendt ud til tre målgrupper: 1) dagtilbudsschefer, 2) daginstitutionsledere og dagplejepædagoger samt 3) pædagogisk personale i daginstitutioner og dagpleje. Fokusområderne i spørgeskemaerne er vægtet forskelligt for de tre målgrupper, så spørgsmålene er relevante for den enkelte målgruppe.

Spørgeskemaet til dagtilbudsscheferne handler om kommunernes aktuelle aktiviteter og planer for de kommende to år med hensyn til at implementere og realisere læreplanens fokusområder. Spørgeskemaerne til daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne samt det pædagogiske personale i daginstitutionerne og dagplejen handler om, hvordan og i hvilket omfang dagtilbuddene arbejder med læreplanens fokusområder.

Spørgeskemaerne er udarbejdet af EVA, og udsendelsen er foretaget af Epinion. Spørgeskemaerne er blevet pilottestet blandt målgruppen af Epinion, før de blev sendt ud. Pilottesten bidrog bl.a. til en forenkling af spørgeskemaet til dagtilbudsscheferne samt en præcisering af formuleringerne til daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne og til det pædagogiske personale. Desuden blev udsendelsesmetoderne afprøvet.

Udvælgelse og kontraktgrundlag

Spørgeskemaerne er blevet sendt ud til tre målgrupper: dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere og dagplejepædagoger samt pædagogisk personale i daginstitutioner og dagpleje.

Blandt *dagtilbudsscheferne* er der foretaget en totalundersøgelse, da der er udsendt et spørgeskema til alle 98 dagtilbudsschefer i landet.

Blandt *daginstitutionslederne* er spørgeskemaet udsendt til en tilfældig stikprøve på i alt 1.265 personer.

Blandt *dagplejepædagogerne* er spørgeskemaet udsendt til alle de dagplejepædagoger, som EVA har kunnet finde kontaktoplysninger på. Reelt er der dog ikke tale om en totalundersøgelse, da det ikke har været muligt at finde kontaktoplysninger på dagplejepædagogerne i 15 af landets kommuner. Der er blevet sendt spørgeskema ud til i alt 458 dagplejepædagoger.

Spørgeskemaerne til *det pædagogiske personale* er sendt til hhv. *daginstitutionspersonale* og *dagplejere* efter forskellige strategier.

Blandt *daginstitutionspersonalet* er der foretaget en klyngeudvælgelse ud fra de 1.265 daginstitutionsledere, som er blevet udtrukket til at deltage i undersøgelsen. Der er udtrukket en delstikprøve

på ca. 10 %, som svarer til 122 daginstitutionsledere. Denne gruppe er blevet bedt om at videre-sende spørgeskemaet til deres personale (pædagoger, pædagogmedhjælpere og pædagogiske assistenter). Da der ikke findes en samlet oversigt over det pædagogiske personale i Danmark, kender vi ikke størrelsen på denne stikprøve. Det bedste estimat er en sammenlægning af det antal medarbejdere, som daginstitutionslederne har angivet, at de er ledere for – hvilket giver i alt 925 personer.

Blandt *dagplejerne* er der foretaget en klyngeudvælgelse, hvor alle 458 dagplejepædagoger er blevet bedt om at videresende spørgeskemaet til to tilfældigt udvalgte dagplejere, nemlig de to dagplejere, som har fødselsdag næste gang. Stikprøven for dagplejerne er dermed 916 personer (458 x 2).

Udfordringer i forbindelse med kontaktgrundlaget

Kontraktgrundlaget i forbindelse med stikprøverne er forbundet med en række udfordringer. Stikprøven for *daginstitutionslederne* og dermed også for *det pædagogiske personale i daginstitutionerne* er udtrukket fra Danmarks Statistiks institutionsregister fra 2014, som på udtrækstidspunktet var den nyeste tilgængelige oversigt over daginstitutioner i Danmark. Der er dog nogle udfordringer i forbindelse med datagrundlaget, da der er sket en del ændringer på området siden 2014. Fx er der institutioner, som er lukket, fusioneret eller omorganiseret i klynger/områder. For at imødekomme dette har EVA forsøgt at kvalificere stikprøven ved at foretage en indledende Google-søgning og løbende justere den på baggrund af tilbagemeldinger fra kommunerne. I de tilfælde, hvor skemaet er endt hos en forkert målgruppe eller hos en institution, som ikke længere eksisterer, er respondenterne udgået af stikprøven.

Der er senere blevet udtrukket en selvstændig stikprøve for Aarhus Kommunes kommunale tilbud, da de fremgår som dagtilbud i registeret, men dækker over klynger af daginstitutioner. EVA har indhentet en oversigt over alle institutionerne via kommunens hjemmeside og har efterfølgende udtrukket en stikprøve med den samme udtrækssandsynlighed som ved den store stikprøve. Alle de kommunale klynger, som blev udtrukket i den første stikprøve, er blevet fjernet fra undersøgelsen, da de ikke er målgruppen for spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaerne er blevet sendt til *dagplejepædagogerne* på baggrund af et kontaktgrundlag, som EVA selv har udarbejdet. Med henblik på at foretage en totalundersøgelse blev alle kommuner kontaktet pr. e-mail og telefonisk og bedt om kontaktoplysninger på dagplejepædagogerne. Det var dog ikke muligt at indhente kontaktoplysninger i 15 ud af 98 kommuner, hvorfor det kun er dagplejepædagoger fra 83 kommuner, som har haft mulighed for at besvare spørgeskemaet.

Invitation og påmindelse

Dataene er blevet indsamlet i perioden fra 15. august til og med 23. september 2018. Tabel B.1 viser en oversigt over dataindsamlingsdesignet for de forskellige målgrupper.

TABEL B.1

Oversigt over dataindsamlingsproces for de tre målgrupper

	E-mailin- vitation	Første e- mailpåmin- delse	Anden e- mailpåmin- delse	Telefoniske påmindel- ser	Dataindsam- ling afsluttet
Dagtilbudsschefer	15. aug.	29. aug.	5. sept.	Foretaget i perioden 10.-21. sept.	23. sept.
Daginstitutionsledere	15. aug.	29. aug.*	5. sept.	Foretaget i perioden 10.-21. sept.	23. sept.
Daginstitutionsledere og pædagogisk perso- nale i daginstitutioner	15. aug.	4. sept.	-	Foretaget i perioden 10.-21. sept.	23. sept.
Dagplejepædagoger og dagplejere	15. aug.	4. sept.	13. sept.	-	23. sept.

Kilde: opgørelse over processen udarbejdet af Epinion og EVA, 2018.

Note: * 29. august blev der sendt yderligere 79 e-mailinvitationer ud til daginstitutionsledere fra Aarhus Kommune, der ikke var inkluderet i den første udsendelsesrunde.

Spørgeskemaerne er udsendt 15. august. Efter den første svarperiode er der blevet sendt påmindelser ad to omgange med en uges mellemrum til dagtilbudsscheferne og daginstitutionslederne. Den første påmindelse er sendt lidt senere til dagplejepædagogerne og de daginstitutionsledere, som skulle videresende skemaet til deres pædagogiske personale. Dette blev besluttet på baggrund af erfaringer fra pilottesten, hvor målgrupperne lagde vægt på behovet for god tid til at videreformidle skemaerne. Daginstitutionslederne og deres personale er dernæst blevet påmindet direkte pr. telefon. Telefoniske kontaktoplysninger var ikke en del af kontaktgrundlaget for dagplejepædagogerne og dagplejerne, som EVA udarbejdede, hvorfor denne gruppe kun har modtaget påmindelser pr. e-mail.

I kommunerne har EVA initieret, at der er blevet udpeget tovholdere, som er EVA's kontaktpersoner, der skal sikre, at der opnås en så høj svarprocent som muligt i hver enkelt kommune. Tovholderne er efter den første svarperiode blevet bedt om at kontakte daginstitutionerne i deres kommune og opfordre dem til at svare på skemaet. I de kommuner, hvor der ikke er blevet udnævnt en tovholder, er henvendelsen blevet rettet direkte til dagtilbudsschefen.

5.2.3 Svarprocenter og bortfald

Af tabel B.2 fremgår svarprocenterne for de fem forskellige målgrupper. Tabellen viser, at svarprocenterne varierer på tværs af målgrupperne. Dagtilbudsscheferne har den højeste svarprocent (83 %), mens personalet i daginstitutionerne har den laveste svarprocent (34 %).

TABEL B.2

Svarprocenter for de forskellige målgrupper

	Antal besvarelser	Kontaktgrundlag	Svarprocent
Dagtilbudsschefer	81	98	83 %
Daginstitutionsledere	755	1.265	60 %
Daginstitutionspersonale	319	925*	34 %

	Antal besvarelser	Kontaktgrundlag	Svarprocent
Dagplejepædagoger	319	458	70 %
Dagplejere	459	916	51 %

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsledere, dagplejepædagoger og pædagogisk personale i dagpleje og daginstitutioner, 2018.
 Note: * angiver, at kontaktgrundlaget er estimeret.

EVA vurderer, at svarprocenterne for alle målgrupper på nær daginstitutionspersonalet er tilstrækkelige til at sikre et solidt datagrundlag for analyserne. Svarprocenten for daginstitutionspersonalet er dog for lav, og den er desuden udregnet ud fra et usikkert estimat for, hvor mange der reelt har haft mulighed for at svare på skemaet. Kontaktgrundlaget for daginstitutionspersonalet er kun estimeret ud fra de ledere, som har besvaret deres eget skema, og disse udgør ca. halvdelen af de ledere, som har fået besked på at sende skemaet videre til deres personale. Reelt kan stikprøven altså være op til næsten dobbelt så stor, hvilket betyder, at den reelle svarprocent kan være endnu lavere end den udregnede.

En anden væsentlig markør for datagrundlagets kvalitet er, om der er systematiske forskelle mellem dem, som har valgt at svare på skemaet, og dem, som har valgt ikke at svare. Dette kan testes ved en bortfaldsanalyse. Det skal bemærkes, at det kun har været muligt at foretage en bortfaldsanalyse på strukturelle parametre, da det er disse data, som er indsamlet og tilgængelige på dagtilbudsområdet. Det ville have været interessant at undersøge bortfaldet på andre væsentlige parametre som interaktionskvaliteten i dagtilbuddene eller kendskabet til læreplanerne, men disse data er ikke kendte hverken i populationen eller i stikprøven. Det er således ikke muligt ud fra bortfaldsanalysen at konstatere, om datagrundlaget er repræsentativt, når det gælder den type parametre.

Der er for dagplejepædagogerne, dagplejerne, daginstitutionslederne og dagtilbudsscheferne foretaget en bortfaldsanalyse på de strukturelle parametre, som er tilgængelige. Det drejer sig for alle målgrupperne om region og kommunestørrelse. For daginstitutionslederne er der endvidere testet for ejerforhold og institutionstype. Bortfaldsanalysen er foretaget med en χ^2 -test, som for dagplejepædagogerne, dagplejerne og daginstitutionspersonalet sammenligner analyseudvalget (de, som har besvaret spørgeskemaet) med stikprøven (alle, som har haft mulighed for at besvare skemaet). Undersøgelsen blandt dagtilbudsscheferne er en totalundersøgelse, og derfor sammenlignes der med populationen.

TABEL B.3

Bortfaldsanalyse

	Dagtilbudsschefer		Daginstitutionsledere		Dagplejepædagoger		Dagplejere	
	AU (%)	POP (%)	AU (%)	SP (%)	AU (%)	SP (%)	AU (%)	SP (%)
Region								
Region Hovedstaden	30	31	30	34	14	15	15	15
Region Midtjylland	20	18	20	21	24	26	24	26
Region Nordjylland	10	12	13	11	14	16	13	16
Region Sjælland	15	16	14	12	18	14	17	14

	Dagtilbudssche- fer		Daginstitutionssche- ledere		Dagpleje- pædagoger		Dagplejere	
Region Syddanmark	26	22	23	22	30	31	31	31
Kommunestørrelse								
Små kommuner (0-25.000 indbyggere)	20	18	5*	5	5	5	7*	5
Mellemsmå kommuner (25.001-50.000 indbyggere)	40	42	29*	26	35	32	35*	32
Mellemstore kommuner (50.001-75.000 indbyggere)	22	22	22*	21	19	21	22*	21
Store kommuner (75.000 indbyggere eller derover)	19	17	43*	48	40	42	36*	42
Ejerforhold								
Kommunal daginstitution	-	-	71	71	-	-	-	-
Privat daginstitution	-	-	13	12	-	-	-	-
Selvejende daginstitution	-	-	16	17	-	-	-	-
Institutionstype								
Aldersintegreret institution	-	-	63	63	-	-	-	-
Børnehave	-	-	31	31	-	-	-	-
Vuggestue	-	-	6	6	-	-	-	-

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt dagtilbudsschefer, daginstitutionsschefer, dagplejepædagoger og pædagogisk personale i dagpleje og daginstitutioner, 2018, og *Institutionsregisteret 2014* fra Danmarks Statistik.

Note: I tabellen er *analyseudvalg* forkortet til "AU", *population* til "POP", og *stikprøve* til "SP".

For dagtilbudsschefer er analyseudvalget N = 81, og populationen N = 98.

For daginstitutionsschefer er analyseudvalget n = 755, og stikprøven n = 1.265.

For dagplejepædagoger er analyseudvalget n = 319, og stikprøven n = 458.

For dagplejere er analyseudvalget n = 459, og stikprøven n = 916.

Note: * indikerer, at den samlede χ^2 -værdi overskrider den kritiske grænse ved et signifikansniveau på 0,05.

Bortfaldsanalysen viser ingen systematiske forskelle mellem analyseudvalget og stikprøven/populationen for hverken dagtilbudsscheferne eller dagplejepædagogerne. Det betyder, at vi for disse grupper må antage, at analyseudvalget afspejler populationen, når det gælder regionalt tilhørsforhold og kommunestørrelse.

For daginstitutionsscheferne viser bortfaldsanalysen en lille skævhed, hvad angår kommunestørrelse. Kigger man nærmere på andelen, skyldes skævheden små forskelle mellem flere af grupperne (mellem 1 og 5 procentpoint). Den største forskel ses for de store kommuner, hvor der er et lidt større bortfald end for de øvrige grupper (5 procentpoint). Hvis kommunestørrelse har betydning for, hvordan daginstitutionsscheferne arbejder med den styrkede pædagogiske læreplan, kan denne forskel skabe en skævhed i de samlede resultater, som mindsker analysens generaliserbarhed i forhold til populationen. Man bør derfor være opmærksom på, at analyserne i lidt mindre grad afspejler praksis i de store kommuner end i de øvrige kommuner. Bortfaldsanalysen viser ingen systematisk skævhed, når det gælder regionalt tilhørsforhold, institutionstype eller ejerforhold.

For dagplejerne viser bortfaldsanalysen, at der er en lille skævhed, hvad angår kommunestørrelse. Skævheden skyldes små forskelle mellem flere af grupperne (1-4 procentpoint). Den største forskel

ses mellem de store kommuner. Der er således 4 procentpoint færre store kommuner i analyseudvalget end i stikprøven. Dog er der tale om marginale forskelle, som ikke forventes at have substantiel betydning for analysens samlede resultater. Bortfaldsanalysen viser ingen systematisk skævhed, når det gælder regionalt tilhørsforhold.

Da vi ikke kender den fulde stikprøve for daginstitutionspersonalet, er det ikke muligt at undersøge bortfaldet for denne målgruppe. I stedet undersøger vi analyseudvalgets repræsentativitet i forhold til populationen på de tilgængelige strukturelle parametre: region og kommunistørrelse. Repræsentativitetsanalysen foretages ligesom bortfaldsanalysen ved en χ^2 -test, som her sammenligner fordelingen blandt dem, som har svaret på spørgeskemaet, med fordelingen i populationen.

TABEL B.4

Repræsentativitetsanalyse for daginstitutionspersonalet

	Analyseudvalg (n = 293) (%)	Population (N = 43.118) (%)
Region		
Hovedstaden	41*	41
Midtjylland	22*	22
Nordjylland	9*	7
Sjælland	16*	13
Syddanmark	12*	17
Kommunistørrelse	(n =	
Små kommuner (0-25.000 indbyggere)	0*	6
Mellemsmå kommuner (25.001-50.000 indbyggere)	57*	24
Mellemstore kommuner (50.001-75.000 indbyggere)	13*	20
Store kommuner (75.001 indbyggere eller derover)	30*	50

Kilde: EVA's spørgeskemaundersøgelse blandt det pædagogiske personale i dagplejen og daginstitutionerne, 2018, og register over pædagogisk personale i dagtilbud fra Danmarks Statistik, 2017.

Note: * indikerer, at den samlede χ^2 -værdi overskrider den kritiske grænse ved et signifikansniveau på 0,05.

Note: Det har ikke været muligt at identificere region og kommunistørrelse for i alt ti respondenter fra analyseudvalget. Disse ti respondenter indgår derfor ikke i repræsentativitetsanalysen. Dertil er der kun tilgængelige oplysninger om den samlede population af pædagogisk personale i selvejende og kommunale institutioner, hvorfor de private institutioner er trukket ud af analyseudvalget i denne tabel, hvor der sammenlignes med populationen.

Repræsentativitetsanalysen viser, at analyseudvalget er signifikant forskelligt fra populationen, hvad angår både regionalt tilhørsforhold og kommunistørrelse. Når det gælder regionalt tilhørsforhold, er der små forskelle mellem flere af grupperne (mellem 2 og 5 procentpoint). Den største forskel er i region Syddanmark, hvor der er 5 procentpoint færre i analyseudvalget end i populationen. Hvis kommunistørrelse har betydning for, hvordan daginstitutionspersonalet arbejder med den styrkede pædagogiske læreplan, kan denne forskel skabe en skævhed i de samlede resultater,

som mindsker analysernes generaliserbarhed i forhold til populationen. Man bør derfor være opmærksom på, at analyserne i lidt mindre grad afspejler praksis i region Syddanmark end i de øvrige regioner. Når det gælder kommunestørrelse, er der relativt store forskelle mellem alle grupperne (mellem 6 og 33 procentpoint). De største forskelle findes mellem de mellemstore kommuner og de store kommuner. Dette betyder, at de mellemstore kommuner (25.001-50.000 indbyggere) fylder markant mere i analyserne, mens de store kommuner (75.001 indbyggere og derover) fylder markant mindre. Man skal derfor være påpasselig med at generalisere, at resultaterne fra undersøgelsen er gældende for hele populationen af pædagogisk personale. Dog kan resultaterne stadig bidrage til at pege på tendenser med hensyn til, hvordan der nogle steder arbejdes med fokusområderne. Helt konkret beskriver resultaterne det pædagogiske arbejde blandt 319 pædagoger, medhjælpere og assistenter fra 69 institutioner.

5.2.4 Analyse

De konklusioner, som præsenteres i notatet, bygger på frekvenstabeller og krydstabeller, som er udarbejdet på baggrund af data fra spørgeskemaundersøgelsen. Nogle af målgrupperne er relativt små, fx er der kun 98 dagtilbudsschefer i Danmark. Det betyder, at der, på trods af en relativt høj svarprocent, er antalsmæssigt få besvarelser fra disse målgrupper. Dermed kan forskelle på blot få besvarelser skabe store procentvise udsving. I notatet kommenterer vi derfor kun substantielle forskelle og sammenhænge, dvs. de tilfælde, hvor det ikke er enkelte respondenter, som gør udslaget.

Analysenotatet præsenterer udvalgte resultater fra spørgeskemaundersøgelsen i et kort format. Frekvenstabeller på baggrund af de resterende spørgsmål i undersøgelsen kan findes i *Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan. Tabelrapport 2018*. Resultaterne er udvalgt til notatet med undersøgelsesspørgsmålene for øje. Derudover er resultaterne udvalgt med henblik på at sikre, at alle otte fokusområder belyses i notatet.

Tal fra spørgeskemaundersøgelsen præsenteres som figurer. Alle figurer er baseret på simple frekvenser. Nogle steder har vi dog sammenkoblet flere spørgsmål i den samme figur, ændret svarkategorier eller rangeret de forskellige spørgsmål i forhold til hinanden. I disse tilfælde er databehandlingen beskrevet i en note under figuren.

Appendiks C – Spørgeskemaet til daginstitutionsledere og dagplejepædagoger

Rød tekst er i dette bilag forklarende tekst til skemaet og dens opbygning. Det har ikke stået i selve det spørgeskema, som daginstitutionslederne og dagplejepædagogerne har fået.

Introtekst

Tak fordi du vil besvare undersøgelsen.

Spørgsmålene handler om dagtilbuddenes arbejde med de elementer, som er centrale i det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan. Mange af elementerne er allerede velkendte i det pædagogiske arbejde, selv om den styrkede pædagogiske læreplan først er trådt i kraft i juli 2018.

Du får en række spørgsmål nu, og om to år igen, hvor den styrkede læreplan forventes at være fuldt ud realiseret. På denne måde kan vi følge udviklingen i de første to år med den styrkede pædagogiske læreplan. Undersøgelsen giver vigtig viden, som kan hjælpe Børne- og Socialministeriet til at understøtte kommuner og dagtilbud i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.

Det tager ca. 15-20 minutter at udfylde skemaet.

Nogle steder i skemaet vil du blive spurgt ind til dit arbejde den seneste måned. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

På forhånd tak for din hjælp!

Er du:

- ☐ (_1) Dagtilbudsleder*
- ☐ (_2) Dagplejepædagog, dagplejekonsulent eller tilsvarende
- ☐ (_3) Andet, skriv: [tekstboks til svar].

* Betegnelsen 'dagtilbudsleder' bruges forskelligt fra kommune til kommune. I denne undersøgelse tænker vi på den person, som har **den direkte pædagogiske ledelse af personalet i en institution**. Det gælder, uanset om din titel er 'dagtilbudsleder', 'pædagogisk leder', 'daglig leder' eller andet.

Er du leder for:

- ☐ (_1) Vuggestue
 - ☐ (_2) Børnehave
 - ☐ (_3) Integreret institution.
-

Hvor mange pædagogiske medarbejdere (dvs. pædagoger, pædagogmedhjælpere og/eller pædagogiske assistenter) er der i alt ansat i [daginstitutionen/dagplejen]?

Notér antal: [tekstboks til svar].

I den pædagogiske ledelse kan man have fokus på forskellige aspekter af børns trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Med den nye lovgivningsmæssige ramme for den styrkede pædagogiske læreplan er der fokus på det brede læringssyn, og pr. 1. juli 2018 forventes det, at der er fokus på børns læring hele dagen og foregår både i leg, rutinesituationer og planlagte pædagogiske aktiviteter, i relationer med personale og andre børn.

Det brede læringssyn handler om både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer, og er afspejlet i de seks læreplanstemaer, som dækker mange forskellige aspekter af børns læring. I det følgende afsnit stiller vi skarpt på en række udvalgte aspekter heraf.

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan arbejde med børnenes **kropslige/motoriske udvikling** i følgende situationer:

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [institutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [institutionen/dagplejen]
(q1) Rutinesituationer (det kan fx være måltider, bleskift og garderobe)	☐	☐	☐	☐	☐
(q2) Planlagte pædagogiske aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐
(q3) Leg	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan arbejde med børnenes **sociale og emotionelle udvikling** i følgende situationer:

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [daginstitutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [daginstitutionen/dagplejen]
(q4) Rutinesituationer (det kan fx være måltider, bleskift og garderobe)	☐	☐	☐	☐	☐
(q5) Planlagte pædagogiske aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐
(q6) Leg	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan arbejde med børnenes **sproglige/kognitive udvikling** i følgende situationer:

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [daginstitutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [daginstitutionen/dagplejen]
(q7) Rutinesituationer (det kan fx være måltider, bleskift og garderobe)	☐	☐	☐	☐	☐
(q8) Planlagte pædagogiske aktiviteter	☐	☐	☐	☐	☐
(q9) Leg	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan:

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [daginstitutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [daginstitutionen/dagplejen]
(q10) Skabe muligheder for kommunikation med et barn eller en mindre gruppe af børn om det, som optager dem? <i>Kommunikation omfatter også børn, som ikke har et talesprog, men har anden respons.</i>	☐	☐	☐	☐	☐
(q11) Inddrage børnene i udformningen af dagligdagen og dens aktiviteter – fx ved at justere på en igangsat aktivitet for at følge børnenes spor og interesse?	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad har du fokus på, at [medarbejderne/dagplejerne] i [institutionen/dagplejen] arbejder med konkrete metoder til at opsøge børnenes perspektiver på deres hverdag? (fx observationer, videooptagelser, børneinterview, børns fotos eller tegninger, spørgeskemaer mv.).

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad
- ☐ (_4) I mindre grad
- ☐ (_5) I meget lav grad.

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan anvende viden om børnenes perspektiver til udvikling af læringsmiljøet?

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [daginstitutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [daginstitutionen/dagplejen]
(_1)	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad passer følgende udsagn på jeres praksis i [daginstitutionen/dagplejen]:

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(q14) I den pædagogiske praksis forholder vi os løbende reflektivt til, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.	☐	☐	☐	☐	☐
(q15) Vi har en evaluerende pædagogisk praksis, hvor vi systematisk sætter fokus på specifikke områder, hvor vi har særskilte formål, som vi følger op på.	☐	☐	☐	☐	☐
(q16) Jeg sætter retningen for, hvad der skal være i fokus for den løbende og systematiske evaluering.	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad har du fokus på, at [medarbejderne/dagplejerne] bruger pædagogisk dokumentation og refleksion systematisk til at justere det pædagogiske læringsmiljø?

- ☐ (_1) I meget høj grad
☐ (_2) I høj grad
☐ (_3) I nogen grad
☐ (_4) I mindre grad
☐ (_5) I meget lav grad.

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan bruge viden fra jeres evalueringsarbejde, til at udvikle læringsmiljøet?

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [daginstitutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [daginstitutionen/dagplejen]
(_1)	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på jeres evalueringsarbejde det seneste år i [daginstitutionen/dagplejen].

Hvilke forhold har der været fokus på i jeres evalueringsarbejde? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Gruppestørrelser og organisering
- ☐ (_2) De fysiske rammer
- ☐ (_3) Forældresamarbejde
- ☐ (_4) Interaktioner og relationer mellem børn og voksne
- ☐ (_5) Interaktioner og relationer i børnegruppen
- ☐ (_6) Jeres praksis i rutinesituationer
- ☐ (_7) Form og indhold af planlagte pædagogiske aktiviteter
- ☐ (_8) Jeres praksis i forhold til leg
- ☐ (_9) Børnenes trivsel
- ☐ (_10) Børnenes udvikling
- ☐ (_11new1) Børnenes læring
- ☐ (_11new2) Børnenes dannelse
- ☐ (_11) Børnenes oplevelser og perspektiver
- ☐ (_12) Sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse
- ☐ (_13) Andre forhold, hvilke: [tekstboks til svar].

Har I inden for det seneste år ændret noget i det pædagogiske læringsmiljø som følge af jeres evalueringsarbejde? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Ja, vi har som følge af vores evalueringsarbejde ændret noget i den fysiske indretning
- ☐ (_2) Ja, vi har som følge af vores evalueringsarbejde ændret indhold eller form på planlagte aktiviteter
- ☐ (_3) Ja, vi har som følge af vores evalueringsarbejde ændret vores praksis i de daglige rutiner
- ☐ (_4) Ja, vi har som følge af vores evalueringsarbejde ændret vores praksis, når det handler om børnenes leg
- ☐ (_5) Ja, vi har som følge af vores evalueringsarbejde ændret måden, vi organiserer arbejdet på
- ☐ (_6) Ja, vi har som følge af vores evalueringsarbejde ændret på måden, vi tilrettelægger forældresamarbejdet på
- ☐ (_7) Ja, vi har som følge af vores evalueringsarbejde ændret andet, hvad: [tekstboks til svar]
- ☐ (_8) Nej, vi har ikke ændret noget som følge af vores evalueringsarbejde i det seneste år
(Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

I hvilken grad har du fokus på, at [medarbejderne/dagplejerne] i [daginstitutionen/dagplejen] har dialoger med forældrene om:

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(q21) Deres barns trivsel i hverdagen?	☐	☐	☐	☐	☐
(q22) Deres barns udvikling og læring i hverdagen?	☐	☐	☐	☐	☐
(q23) Den samlede børnegruppes trivsel, læring, udvikling og dannelse?	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad har du fokus på, at [medarbejderne/dagplejerne] i [daginstitutionen/dagplejen]:

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(q24) Tilbyder vejledning og guidning til forældrene i forhold til deres barns udvikling, læring, trivsel og dannelse?	☐	☐	☐	☐	☐
(q25) Inddrager forældrenes perspektiver på deres barn i de pædagogiske refleksioner og aktiviteter?	☐	☐	☐	☐	☐
(q26) Tilpasser samarbejdet med forældrene til forældrenes individuelle behov?	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad har du fokus på, at [institutionens/dagplejens] forventninger til forældresamarbejdet er tydelige for forældrene?

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad
- ☐ (_4) I mindre grad
- ☐ (_5) I meget lav grad.

Tænk på de **forældremøder**, altså møder for **en hel forældregruppe**, I har afholdt det seneste år. Hvor sjældent eller ofte har I på disse møder talt med forældregruppen om, hvordan I arbejder med læreplaner?

- ☐ (_1) Det har vi gjort på alle forældremøder
- ☐ (_2) Der har vi gjort på over halvdelen af forældremøderne
- ☐ (_3) Det har vi gjort på ca. halvdelen af forældremøderne
- ☐ (_4) Det har vi gjort på under halvdelen af forældremøderne
- ☐ (_5) Det har vi ikke gjort på nogle af forældremøderne
- ☐ (_6) Jeg har ikke deltaget i forældremøder inden for det seneste år
- ☐ (_7) Jeg deltager aldrig i forældremøder
- ☐ (_8) Vi afholder ikke møder for hele forældregruppen.

Tænk på alle møder i **forældrebestyrelse eller forældreråd** det seneste år. Hvor ofte eller sjældent har I drøftet jeres arbejde med læreplanerne med forældrebestyrelsen/forældrerådet?

- ☐ (_1) Det har vi gjort på alle forældrebestyrelsesmøder/forældrerådsmøder
- ☐ (_2) Der har vi gjort på over halvdelen af forældrebestyrelsesmøderne/forældrerådsmøderne
- ☐ (_3) Det har vi gjort på ca. halvdelen af forældrebestyrelsesmøderne/forældrerådsmøderne
- ☐ (_4) Det har vi gjort på under halvdelen af forældrebestyrelsesmøderne/forældrerådsmøderne
- ☐ (_5) Det har vi ikke gjort på nogle af forældrebestyrelsesmøderne/forældrerådsmøderne
- ☐ (_6) Jeg har ikke deltaget i forældrebestyrelsesmøder/forældrerådsmøder inden for det seneste år
- ☐ (_7) Jeg deltager aldrig i forældrebestyrelsesmøder/forældrerådsmøder.

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan understøtte, at:

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [daginstitutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [daginstitutionen/dagplejen]
(_1) Alle børn oplever at være en del af børnefællesskabet?	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) Børn i udsatte positioner oplever udvikling og læring? (Læring skal forstås bredt og omfatter både det emotionelle, sociale, kropslige og kognitive.) <i>Børn i udsatte positioner kan både være børn med særlige behov, børn i udsatte familier, og børn, der midlertidigt er i en udsat situation, fx på grund af forhold i deres familie, eller som er i risiko for at komme det.</i>	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) Børn i udsatte positioner oplever, at de bliver mødt med positive forventninger?	☐	☐	☐	☐	☐
(_4) Børn i udsatte positioner oplever, at de mestrer noget?	☐	☐	☐	☐	☐
(_5) Børn i udsatte positioner oplever, at de er en betydningsfuld del af fællesskabet?	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på den seneste måned i [daginstitutionen/dagplejen]. Her menes den seneste måned du har været på arbejde. Se bort fra de uger du har været på ferie.

Hvor ofte eller sjældent har du haft en faglig dialog med én eller flere [medarbejdere/dagplejere] om, hvordan de kan understøtte positiv social adfærd i børnegruppen, for eksempel ved at hjælpe børnegruppen til at være inkluderende i deres leg?

	(_1) Flere end 3 gange inden for den seneste måned	(_2) 2-3 gange inden for den seneste måned	(_3) Én gang inden for den seneste måned	(_4) Ikke inden for den seneste måned, men det har jeg tidligere gjort i [daginstitutionen/dagplejen]	(_5) Det har jeg aldrig gjort i [daginstitutionen/dagplejen]
(_1)	☐	☐	☐	☐	☐

Har [din daginstitution/dine dagplejere] inden for de seneste to år samarbejdet med aktører i lokalsamfundet?

Lokale aktører kan være f.eks. biblioteker, museer, idrætsstilbud, plejehjem, erhvervsliv m.v.
Her tænker vi på alle former for samarbejde, hvor I har inddraget lokale aktører i jeres pædagogiske arbejde.

- ☐ (_1) Ja
 - ☐ (_2) Nej.
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de daginstitutionsledere/dagplejepædagoger, som har svaret, at de inden for de seneste to år har samarbejdet med aktører i lokalsamfundet.

Hvilke(n) af følgende har I samarbejdet med? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Bibliotek
 - ☐ (_2) Museum
 - ☐ (_3) Plejehjem
 - ☐ (_4) Erhvervsliv
 - ☐ (_5) Idrætsforeninger
 - ☐ (_6) Musikskoler
 - ☐ (_7) Kunst- og kulturskole
 - ☐ (_8) Andre, hvilke: [tekstboks til svar].
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de daginstitutionsledere/dagplejepædagoger, som har svaret, at de inden for de seneste to år har samarbejdet med aktører i lokalsamfundet.

Beskriv kort hvad samarbejdet har handlet om: [tekstboks til svar].

Hvilke af følgende fagpersoner samarbejder I som dagtilbud med? Afkryds alle, I samarbejder med, uanset omfang og hyppighed af samarbejdet. (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Pædagogisk personale i SFO
- ☐ (_2) Pædagogisk personale i skole
- ☐ (_3) Pædagogisk personale i børnehave/daginstitution
- ☐ (_4) Pædagogisk personale i dagpleje
- ☐ (_5) Sundhedspleje
- ☐ (_6) Andre tværfaglige samarbejdspartnere, hvilke: [tekstboks til svar]
- ☐ (_7) Vi samarbejder ikke med nogen af de nævnte

(Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de daginstitutionsledere, som har svaret, at de samarbejder med pædagogisk personale i skole eller SFO.

Hvilke(n) af følgende samarbejdsformer mellem dagtilbud og skole/SFO anvender I? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Besøg på SFO/skole før skolestart
 - ☐ (_2) Fælles pædagogisk grundlag i dagtilbud og SFO/skole
 - ☐ (_3) Aktiviteter, der går igen i dagtilbud og SFO/skole
 - ☐ (_4) Artefakter som barnets mappe, kuffert eller lignende
 - ☐ (_5) Overleveringssamtaler med forældre, dagtilbud og SFO/skole
 - ☐ (_6) Digital videndeling
 - ☐ (_7) Information om SFO/skole til forældrene i dagtilbuddet
 - ☐ (_8) Inddragelse af viden om børnene og deres relationer i forbindelse med klassesdannelse
 - ☐ (_9) Opfølgende møder efter barnet er startet i SFO/skole
 - ☐ (_10) Kontakt med børnehaven efter skolestart
 - ☐ (_11) Andet, hvad: [tekstboks til svar].
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagplejepædagoger, som har svaret, at de samarbejder med pædagogisk personale i børnehave/daginstitution.

Hvilke(n) af følgende samarbejdsformer mellem dagpleje og børnehave/daginstitution anvender I? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Besøg i børnehave/institution
 - ☐ (_2) Fælles pædagogisk grundlag i dagpleje og børnehave/institution
 - ☐ (_3) Aktiviteter, der går igen i dagpleje og børnehave/institution
 - ☐ (_4) Artefakter som barnets mappe, kuffert eller lignende
 - ☐ (_5) Overleveringssamtaler med forældre, dagplejer/dagplejepædagog og børnehave/institution
 - ☐ (_6) Digital videndeling
 - ☐ (_7) Information om børnehave/institution til forældrene i dagplejen
 - ☐ (_8) Opfølgende møder efter barnet er startet i børnehave/institution
 - ☐ (_9) Kontakt med dagplejen efter barnet er startet i børnehave/institution
 - ☐ (_10) Andet, hvad: [tekstboks til svar].
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de daginstitutionsledere, som har svaret, at de samarbejder med pædagogisk personale i børnehave/daginstitution.

Hvilke(n) af følgende samarbejdsformer mellem vuggestue og børnehave/daginstitution anvender I? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Besøg i børnehave/institution
- ☐ (_2) Fælles pædagogisk grundlag i vuggestue og børnehave/institution
- ☐ (_3) Aktiviteter, der går igen i vuggestue og børnehave/institution
- ☐ (_4) Artefakter som barnets mappe, kuffert eller lignende
- ☐ (_5) Overleveringssamtaler med forældre, vuggestue og børnehave/institution
- ☐ (_6) Digital videndeling
- ☐ (_7) Information om børnehave/institution til forældrene i vuggestuen
- ☐ (_8) Opfølgende møder efter barnet er startet i børnehave/institution

- ☐ (_9) Kontakt med vuggestuen efter barnet er startet i børnehave/institution
 - ☐ (_10) Andet, hvad: [tekstboks til svar]
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de daginstitutionsledere/dagplejepædagoger, som har svaret, at de samarbejder med sundhedspleje.

Hvilke(n) af følgende samarbejdsformer mellem dagtilbud og sundhedspleje anvender I? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Sundhedsplejerske kommer på besøg i [dagtilbud/dagpleje/legestue]
 - ☐ (_2) Sundhedsplejerske har kontor/træffetid i [dagtilbud/dagpleje/legestue]
 - ☐ (_3) Fælles møder med forældre, sundhedspleje og dagtilbud inden opstart i [dagtilbud/dagpleje]
 - ☐ (_4) Fælles møder med forældre, sundhedspleje og dagtilbud efter opstart i [dagtilbud/dagpleje]
 - ☐ (_5) Digital overlevering af oplysninger om barnet
 - ☐ (_6) Andet, hvad: [tekstboks til svar].
-

Har I inden for de seneste 2 år igangsat eller deltaget i lokale initiativer, der understøtter de elementer, som nu er en del af den styrkede pædagogiske læreplan?

- ☐ (_1) Ja, vi har igangsat egne initiativer i [dagtilbuddet/dagplejen]
 - ☐ (_2) Ja, vi har deltaget i initiativer på områdeniveau
 - ☐ (_3) Vi har endnu ikke igangsat eller deltaget i sådanne initiativer (Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier)
 - ☐ (_4) Jeg har ikke viden nok om elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan til at svare på spørgsmålet (Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier)
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de daginstitutionsledere/dagplejepædagoger, som har svaret, at de inden for de seneste to år har igangsat eller deltaget i lokale initiativer, der understøtter de elementer, som nu er en del af den styrkede pædagogiske læreplan.

Beskriv kort hvilke initiativer, der er tale om: [tekstboks til svar].

Har I konkrete planer om inden for de kommende 2 år at igangsætte eller deltage i lokale initiativer, der understøtter de elementer, som nu er en del af den styrkede pædagogiske læreplan?

- ☐ (_1) Ja, vi har planer om at igangsætte egne initiativer i [dagtilbuddet/dagplejen]
 - ☐ (_2) Ja, vi har planer om at deltage i initiativer på områdeniveau
 - ☐ (_3) Vi har endnu ingen konkrete planer (Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier)
 - ☐ (_4) Jeg har ikke kendskab til det, da jeg ikke er en del af ledelsen, som beslutter dette (Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de daginstitutionsledere/dagplejepædagoger, som har svaret, at de har planer om inden for de kommende to år at igangsætte eller deltage i lokale initiativer, der understøtter de elementer, som nu er en del af den styrkede pædagogiske læreplan.

Beskriv kort hvilke initiativer, der er tale om: [tekstboks til svar].

I hvilken grad oplever du, at forvaltningen understøtter dig i arbejdet med at realisere målene i den styrkede pædagogiske læreplan?

- ☐ (_1) I meget høj grad
☐ (_2) I høj grad
☐ (_3) I nogen grad
☐ (_4) I mindre grad
☐ (_5) I meget lav grad.

I hvilken grad vil I i [daginstitutionen/dagplejen] prioritere at arbejde med følgende elementer af den styrkede pædagogiske læreplan inden for de kommende to år?

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad	(_6) Ved ikke
(_1) Det brede læringssyn og læring hele dagen	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) Børnesyn og børneperspektiver	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) Evalueringskultur	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_4) Forældresamarbejde om børns læring, trivsel, udvikling og dannelse	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_5) Børnefællesskaber og børn i udsatte positioner	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_6) Det sammenhængende børneliv	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_7) Faglig ledelse i forbindelse med den pædagogiske læreplan	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_8) Samarbejde med lokalmiljøet – det åbne dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(_9) Andet, hvad: [tekstboks til svar]	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad oplever du, at **den pædagogiske læreplan** har været rammesættende for [din ledelse/det pædagogiske arbejde] i [daginstitutionen/dagplejen] de seneste to år?

- ☐ (_1) I meget høj grad
☐ (_2) I høj grad
☐ (_3) I nogen grad
☐ (_4) I mindre grad
☐ (_5) I meget lav grad.

I hvilken grad oplever du, at **initiativer, mål, koncepter eller lignende i kommunen** har været rammesættende for [din ledelse /det pædagogiske arbejde] i [daginstitutionen/dagplejen] de seneste to år?

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad
- ☐ (_4) I mindre grad
- ☐ (_5) I meget lav grad
- ☐ (_6) Ikke relevant.

Beskriv kort hvilke initiativer, mål, koncepter eller lignende der er tale om: [tekstboks til svar].

Ønsker du at gennemse din besvarelse af spørgeskemaet?

- ☐ (_1) Ja
- ☐ (_2) Nej.

Outro

Det var det sidste spørgsmål. Mange tak for din besvarelse!

Appendiks D – Spørgeskemaet til pædagogisk personale i daginstitutioner og dagpleje

Rød tekst er i dette bilag forklarende tekst til skemaet og dens opbygning. Det har ikke stået i selve det spørgeskema, som det pædagogiske personale i daginstitutioner og dagpleje har fået.

Introtekst

Tak fordi du vil besvare undersøgelsen.

Spørgsmålene handler om dit arbejde med de elementer, som er centrale i det pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan. Mange af elementerne er allerede velkendte i det pædagogiske arbejde, selv om den styrkede pædagogiske læreplan først er trådt i kraft i juli 2018.

Når du svarer på spørgsmålene, vil vi bede dig svare ud fra din egen pædagogiske praksis i arbejdet med børnene.

Du får en række spørgsmål nu, og om to år igen. På denne måde kan vi følge udviklingen i de første to år med den styrkede pædagogiske læreplan. Undersøgelsen giver vigtig viden, som kan hjælpe Børne- og Socialministeriet til at understøtte kommuner og dagtilbud i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.

Det tager ca. 15-20 minutter at udfylde skemaet.

På forhånd tak for din hjælp!

Er du:

- ☐ (_1) Dagplejer
- ☐ (_2) Pædagogmedhjælper
- ☐ (_3) Pædagogisk assistent
- ☐ (_4) Pædagog
- ☐ (_5) Andet, hvad: [tekstboks til svar].

Hvad er navnet på det dagtilbud, hvor du arbejder?

Skriv en del navnet og vælg dagtilbuddet på listen der kommer frem:

- ☐ (_1) [tekstboks til svar]
 - ☐ (_2) Andet dagtilbud der ikke er på listen: [tekstboks til svar].
-

Hvilke aldersgrupper af børn arbejder du med for tiden? (flere svar mulige)

- ☐ (_1) 0-2 år
☐ (_2) 3 år og derover.

I det pædagogiske arbejde kan man have fokus på mange forskellige sider af børns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan være forskelligt, hvilket fokus man har i forskellige situationer i løbet af dagen.

Tænk på din **seneste arbejdsuge** i [dagplejen/daginstitutionen]:

I hvilken grad har du understøttet **børnenes kropslige og motoriske udvikling**...

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(q1) ... i de daglige rutiner? For eksempel ved at give børnene tid til at øve sig i at tage tøj af og på, ved at lade børn hjælpe med at øse mad op, selv kravle op på puslebordet eller lignende.	☐	☐	☐	☐	☐
(q2) ... i planlagte pædagogiske aktiviteter? For eksempel sanglege, rytmik, klippe/klistre/male, når I er på tur, eller andet.	☐	☐	☐	☐	☐
(q3) ... i leg? For eksempel ved at stille legetøj og materialer til rådighed, som motiverer børn til kropsligt udfordrende lege. Det kan være bolde, ting til at klatre på, eller andet.	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på din seneste arbejdsuge i [dagplejen/daginstitutionen]:

I hvilken grad har du understøttet **børnenes sociale og følelsesmæssige udvikling**...

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(q4) ... i de daglige rutiner? For eksempel ved at hjælpe børnene med at sætte ord på deres følelser, når de skal sige farvel ved aflevering, eller øve i at vente på tur under måltider.	☐	☐	☐	☐	☐
(q5) ... i planlagte pædagogiske aktiviteter? For eksempel ved, at du støtter børnene i at prøve igen, hvis noget ikke lykkes første gang. Eller ved at have fokus på samarbejde. Eller ved, at I støtter børnene i at sætte ord på, hvordan de oplever deres følelser under aktiviteten.	☐	☐	☐	☐	☐
(q6) ... i leg? For eksempel ved at hjælpe børnene med at lære at løse deres konflikter eller hvordan de kan komme ind i leg med andre børn.	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på din seneste arbejdsuge i [dagplejen/daginstitutionen]:

I hvilken grad har du understøttet børnenes sproglige og kognitive udvikling...

	(1) I meget høj grad	(2) I høj grad	(3) I nogen grad	(4) I mindre grad	(5) I meget lav grad
(q7) ... i de daglige rutiner? For eksempel ved at stille åbne spørgsmål og invitere børnene til at deltage i samtaler under frokosten, hvor de kan bidrage med ideer og viden. Eller tælle kopper og tallerkener under borddækningen.	☐	☐	☐	☐	☐
(q8) ... i planlagte pædagogiske aktiviteter? For eksempel leg med rim og remser, have fokus på årstidernes skiften, og ved at du sætter ord på det, der sker i løbet af en aktivitet.	☐	☐	☐	☐	☐
(q9) ... i leg? For eksempel ved at gøre forskellige typer af materialer tilgængelige for børnenes leg, observere og snakke om vejret, når I er udenfor, eller ved at præsentere børnene for nye begreber og sproglige legeuniverser, som børnene kan gribe, hvis de vil.	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på din seneste arbejdsuge i [dagplejen/daginstitutionen]:

	(1) Flere gange om dagen	(2) Ca. en gang om dagen	(3) Flere gange i løbet af ugen, men ikke hver dag	(4) Ca. én gang i løbet af ugen	(5) Det har jeg ikke gjort i løbet af den seneste uge
(q10) Hvor mange gange har du kommunikeret med et barn eller en mindre gruppe af børn om noget, som optager barnet eller børnene? Kommunikation omfatter også børn, som ikke har et talesprog, men har anden respons.	☐	☐	☐	☐	☐
(q11) Hvor mange gange har du tilpasset din tilrettelæggelse af hverdagen på baggrund af feedback fra børnene? Det kan for eksempel være, at du har tilpasset din planlægning af, hvad der skal ske i løbet af dagen, og hvordan aktiviteterne skal foregå. Feedback kan være direkte udsagn fra børnene, men kan også være dine observationer af, hvordan børnene reagerer på det, de møder i dagtilbuddet. Det betyder, at man også kan få feedback fra børn, som ikke har et talesprog, men har anden respons.	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på de møder med pædagogisk fagligt indhold, som I har afholdt i [dagplejegruppen/daginstitutionen] **det seneste år**.

Hvor mange gange har I brugt feedback fra børnene som input til jeres faglige dialog?

Feedback kan være direkte udsagn fra børnene, men kan også være jeres observationer af, hvordan børnene reagerer på det, de møder i dagtilbuddet. Det betyder, at man også kan få feedback fra børn, som ikke har et talesprog, men har anden respons.

- ☐ (_1) Det har vi gjort på alle møder
- ☐ (_2) Der har vi gjort på over halvdelen af møderne
- ☐ (_3) Det har vi gjort på ca. halvdelen af møderne
- ☐ (_4) Det har vi gjort på under halvdelen af møderne
- ☐ (_5) Det har vi ikke gjort på nogle af møderne.

Har [du/I] inden for det seneste år ændret på noget som følge af feedback fra børnene?

Feedback kan være direkte udsagn fra børnene, men kan også være jeres observationer af, hvordan børnene reagerer på det, de møder i dagtilbuddet. Det betyder, at man også kan få feedback fra børn, som ikke har et talesprog, men har anden respons.

(flere svar mulige)

- ☐ (_1) Ja, [jeg/vi] har ændret det fysiske miljø indendørs ved at flytte om på møbler, udsmykning eller materialer
- ☐ (_2) Ja, [jeg/vi] har ændret det fysiske miljø udendørs ved at forandre legepladsen eller andre udeområder
- ☐ (_3) Ja, [jeg/vi] har ændret i tilbuddet af legetøj og materialer ved at anskaffe nyt eller ændre på tilgængeligheden af det, [jeg/vi] har
- ☐ (_4) Ja, vi har ændret, hvordan vi organiserer os
- ☐ (_5) Ja, [jeg/vi] har ændret indholdet af aktiviteter
- ☐ (_6) Ja, [jeg/vi] har ændret, hvordan [jeg/vi] håndterer de daglige rutiner
- ☐ (_7) Ja, [jeg/vi] har ændret, hvad [jeg/vi] bruger tiden på
- ☐ (_8) Ja, andet: [tekstboks til svar]
- ☐ (_9) Nej, [jeg/vi] har ikke lavet ændringer som følge af input fra børnene i det seneste år
(Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

Det følgende spørgsmål er kun stillet til dagplejere.

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn:

	(_1) Enig	(_2) Over- vejende enig	(_3) Hver- ken enig el- ler uenig	(_4) Over- vejende uenig	(_5) Uenig
(_1) I min pædagogiske praksis reflekterer jeg løbende med kolleger over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål er kun stillet til pædagogisk personale i daginstitutioner.

Hvor enig eller uenig er du i følgende udsagn:

	(1) Enig	(2) Over- vejende enig	(3) Hver- ken enig eller uenig	(4) Over- vejende uenig	(5) Uenig
(1) I den daglige pædagogiske praksis reflekterer vi løbende med hinanden over, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse	☐	☐	☐	☐	☐

Tænk på dit evalueringsarbejde inden for **det seneste år**.

Hvilke af følgende forhold har du haft fokus på i dit evalueringsarbejde:

(flere svar mulige)

- ☐ (1) Fysisk indretning
- ☐ (2) Organisering af aktiviteter
- ☐ (3) Børnenes oplevelser og perspektiver
- ☐ (4) Børnenes trivsel
- ☐ (5new) Børnenes udvikling
- ☐ (5) Børnenes læring
- ☐ (6new) Børnenes dannelse
- ☐ (6) Forældresamarbejde
- ☐ (7) Sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnegruppens trivsel, læring og udvikling
- ☐ (8) Andet, hvad: [tekstboks til svar]
- ☐ (9) Jeg har ikke været med til at lave evalueringsarbejde inden for det seneste år (Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

Det følgende spørgsmål er kun stillet til pædagogisk personale i dagpleje og daginstitutioner, som har svaret, at de inden for det seneste to år har deltaget i evalueringsarbejde.

Har du inden for **det seneste år** ændret noget i det pædagogiske læringsmiljø som følge af dit evalueringsarbejde?

(flere svar mulige)

- ☐ (1) Ja, jeg har som følge af mit evalueringsarbejde ændret noget i den fysiske indretning
- ☐ (2) Ja, jeg har som følge af mit evalueringsarbejde ændret indhold eller form på planlagte aktiviteter
- ☐ (3) Ja, jeg har som følge af mit evalueringsarbejde ændret min praksis i de daglige rutiner
- ☐ (4) Ja, jeg har som følge af mit evalueringsarbejde ændret min praksis, når det handler om børnenes leg
- ☐ (5) Ja, jeg har som følge af mit evalueringsarbejde ændret på måden, jeg tilrettelægger forældresamarbejdet på

- ☐ (_6) Ja, jeg har som følge af mit evalueringsarbejde ændret andet, hvad: [tekstboks til svar]
 - ☐ (_7) Nej, jeg har ikke ændret noget som følge af mit evalueringsarbejde i det seneste år
(Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Tænk på det seneste år.

Hvor ofte eller sjældent har du inden for det seneste år drøftet din praksis med fokus på et bestemt formål og med udgangspunkt i pædagogisk dokumentation? Det kan være med dine kolleger eller din leder.

Pædagogisk dokumentation kan for eksempel være praksisfortællinger, observationer, videooptagelser eller vurderinger af børns trivsel, læring og udvikling.

- ☐ (_1) Det har jeg gjort hver dag
 - ☐ (_2) Det har jeg gjort ca. en gang om ugen
 - ☐ (_3) Det har jeg gjort ca. en gang om måneden
 - ☐ (_4) Det har jeg gjort ca. en gang i kvartalet
 - ☐ (_5) Det har jeg gjort ca. gang hvert halve år
 - ☐ (_6) Det har jeg gjort enkelt gang inden for det seneste år
 - ☐ (_7) Det har jeg ikke gjort inden for det seneste år.
-

Tænk på din seneste arbejdsuge i [dagplejen/daginstitutionen].

Hvor ofte eller sjældent har du i løbet af den seneste uge hjulpet en børnegruppe med at finde ud af, hvordan man er sammen? For eksempel med at lytte til hinanden eller dele legetøjet.

- ☐ (_1) Flere gange om dagen
 - ☐ (_2) Ca. en gang om dagen
 - ☐ (_3) Flere gange i løbet af ugen, men ikke hver dag
 - ☐ (_4) Ca. én gang i løbet af ugen
 - ☐ (_5) Det har jeg ikke gjort i løbet af den seneste uge.
-

Tænk på din seneste arbejdsuge i [dagplejen/daginstitutionen].

Hvor ofte eller sjældent har du hjulpet børnene til at være inkluderende i legen, fx ved at skabe muligheder for, at børnene leger med børn, de ikke plejer at lege med?

- ☐ (_1) Flere gange om dagen
 - ☐ (_2) Ca. en gang om dagen
 - ☐ (_3) Flere gange i løbet af ugen, men ikke hver dag
 - ☐ (_4) Ca. én gang i løbet af ugen
 - ☐ (_5) Det har jeg ikke gjort i løbet af den seneste uge.
-

Tænk på din seneste arbejdsuge i [dagplejen/daginstitutionen].

I hvilken grad har du haft fokus på, at...

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I no- gen grad	(_4) I min- dre grad	(_5) I meget lav grad
(_1) ... børn i udsatte positioner oplever, at de mestrer noget? <i>For eksempel ved tydeligt at anerkende, når barnet lykkes med noget, eller ved at tilrettelægge aktiviteter, hvor et barn i en udsat position får mulighed for at lære andre børn noget, som han eller hun er god til. Børn i udsatte positioner forstås bredt. Det kan fx være børn med en svag socioøkonomisk baggrund, børn med en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, børn i risiko for at stå uden for fællesskabet mv.</i>	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) ... møde børn i udsatte positioner med positive forventninger? <i>For eksempel ved at opmuntre til, at de prøver nye opgaver eller legetøj af, eller for eksempel ved at sige 'Vil du lave det her med mig? Jeg tror, du er en rigtig god makker'</i>	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) ... børn i udsatte positioner oplever, at de er en betydningsfuld del af fællesskabet? <i>For eksempel ved at tilrettelægge aktiviteter, hvor alle børn har en opgave/rolle, eller ved at sige 'godt du kom i dag'.</i>	☐	☐	☐	☐	☐

Har [du/I] inden for det seneste år ændret noget med det formål at sikre, at læringsmiljøet tilgode-
ser alle børn, herunder børn i udsatte positioner?

- ☐ (_1) Ja, [jeg/vi] har ændret noget i den fysiske indretning
- ☐ (_2) Ja, [jeg/vi] har ændret indhold eller form på planlagte aktiviteter
- ☐ (_3) Ja, [jeg/vi] har ændret [min/vores] praksis i de daglige rutiner
- ☐ (_4) Ja, [jeg/vi] har ændret [min/vores] praksis, når det handler om den frie leg
- ☐ (_5) Ja, [jeg/vi] har ændret måden, [jeg/vi] organiserer arbejdet på
- ☐ (_6) Ja, [jeg/vi] har ændret andet, hvad: [tekstboks til svar]
- ☐ (_7) Nej, [jeg/vi] har ikke ændret noget med det formål i det seneste år (Denne svarkategori er ekskluderende, hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

Nu er du færdig med at besvare spørgsmål om din praksis i forhold til børnene, og nu kommer der nogle spørgsmål om forældresamarbejde.

Tænk på din **seneste arbejdsuge**.

Hvor ofte eller sjældent har du inden for den seneste uge...

	(_1) Flere gange om dagen	(_2) Ca. en gang om dagen	(_3) Flere gange i løbet af ugen, men ikke hver dag	(_4) Ca. én gang i løbet af ugen	(_5) Det har jeg ikke gjort i løbet af den seneste uge	(_6) Spørgsmålet er ikke relevant, da det er andre kolleger, der har ansvar for forældresamtaler og kommunikation med forældre.
(q18) ... spurgt en forælder om, hvordan han/hun oplever sit barns trivsel, læring, udvikling og dannelse?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
(q19) ... vejledt eller guidet en forælder i forhold til deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

I hvilken grad tilpasser du samarbejdet med forældre til forældrenes individuelle behov?

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad
- ☐ (_4) I mindre grad
- ☐ (_5) I meget lav grad.

Tænk på forældrene til de børn, du lige nu arbejder med.

I hvilken grad vurderer du, at forældrenes forventninger til samarbejdet er blevet gjort tydelige for [dig/er]?

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad
- ☐ (_4) I mindre grad
- ☐ (_5) I meget lav grad.

I hvilken grad vurderer du, at dine forventninger til samarbejdet er blevet gjort tydelige for forældrene?

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad

- ☐ (_4) I mindre grad
 - ☐ (_5) I meget lav grad.
-

Til sidst et spørgsmål om rammerne for det pædagogiske arbejde.

I hvilken grad oplever du, at **den pædagogiske læreplan** har været rammesættende for dit daglige pædagogiske arbejde med børnene de seneste to år?

- ☐ (_1) I meget høj grad
 - ☐ (_2) I høj grad
 - ☐ (_3) I nogen grad
 - ☐ (_4) I mindre grad
 - ☐ (_5) I meget lav grad.
-

I hvilken grad oplever du, at **initiativer, mål, koncepter eller lignende i kommunen** har været rammesættende for dit daglige pædagogiske arbejde med børnene de seneste to år?

- ☐ (_1) I meget høj grad
 - ☐ (_2) I høj grad
 - ☐ (_3) I nogen grad
 - ☐ (_4) I mindre grad
 - ☐ (_5) I meget lav grad
 - ☐ (_6) Ikke relevant.
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til pædagogisk personale i dagpleje og daginstitutioner, som ikke har svaret "ikke relevant" i forrige spørgsmål.

Beskriv kort hvilke initiativer, mål, koncepter eller lignende der er tale om: [tekstboks til svar].

Ønsker du at gennemse din besvarelse af spørgeskemaet?

- ☐ (_1) Ja
- ☐ (_2) Nej.

Appendiks E – Spørgeskemaet til dagtilbudscheferne

Rød tekst er i dette bilag forklarende tekst til skemaet og dens opbygning. Det har ikke stået i selve det spørgeskema, som dagtilbudscheferne har fået.

Introtekst

Tak fordi du vil besvare undersøgelsen.

Spørgeskemaet er bygget op om en række elementer, som er centrale i det fælles pædagogiske grundlag i den styrkede pædagogiske læreplan. Nogle af elementerne er allerede velkendte i det pædagogiske arbejde, selv om den styrkede pædagogiske læreplan først træder i kraft i juli 2018. Derfor har nogle kommuner allerede arbejdet med nogle af elementerne, mens andre elementer vil være nye.

I undersøgelsen spørger vi for hvert af de centrale elementer dels til jeres eventuelle arbejde med elementerne i de seneste to år, og dels til jeres planer for arbejdet de kommende to år. Vi gentager undersøgelsen om to år, når den styrkede pædagogiske læreplan forventes at være fuldt ud realiseret. På denne måde giver undersøgelsen dels et øjebliksbillede her ved den styrkede læreplans ikrafttrædelse, dels mulighed for at følge udviklingen i de første to år af arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan. Undersøgelsen giver vigtig viden til kommuner, ministeriet og andre aktører på dagtilbudsområdet, som kan anvendes i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan.

Det tager ca. 15-20 minutter at udfylde skemaet.

På forhånd tak for din besvarelse!

Hvad er navnet på den kommune, du arbejder i?

Notér venligst: [tekstboks til svar]

Element 1: Det brede læringssyn og læring hele dagen

Infotekst: Med den nye lovgivningsmæssige ramme for den styrkede pædagogiske læreplan er der fokus på det brede læringssyn, og pr. 1. juli 2018 forventes det, at der er fokus på børns læring hele dagen. Børns læring foregår både i leg, rutinesituationer og planlagte pædagogiske aktiviteter, i relationer med personale og andre børn. Det brede læringssyn handler om både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer, og er afspejlet i de seks læreplanstemaer, som dækker mange forskellige aspekter af børns læring.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [navn på kommunen] anvendt inden for de seneste to år i forbindelse med elementet ”Det brede læringssyn og læring hele dagen”?

Vi tænker her på alle understøttende aktiviteter, som efter din vurdering handler om hele elementet eller væsentlige dele af det, enten alene eller i kombination med andre elementer.

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne i dette spørgsmål.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling for ledere
- ☐ (_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale
- ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
- ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
- ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
- ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
- ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgs-læring eller lignende
- ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
- ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
- ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
- ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
- ☐ (_12) Andet, hvad: [tekstboks til svar]
- ☐ (_13) Vi har ikke haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for det brede læringssyn og læring hele dagen, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år.

Hvordan har jeres aktiviteter fordelt sig i forhold til henholdsvis dagpleje og daginstitutioner?

	(_1) Primært rettet mod dagplejen, evt. med enkelte institutioner	(_2) Primært rettet mod institutioner, evt. med enkelte dagplejere	(_3) I lige høj grad rettet mod dagpleje og institutioner	(_4) Vi har ikke dagpleje i kommunen
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐

(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslearning eller lignende	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for det brede læringssyn og læring hele dagen, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Intentionen med elementet "Det brede læringssyn og læring hele dagen" er, at læring forstås bredt og handler om både emotionelle, sociale, kropslige og kognitive kompetencer. Læring foregår hele dagen og sker både i leg, rutinesituationer og planlagte pædagogiske aktiviteter, i relationer med personale og andre børn.

I hvilken grad vurderer du, at den eller de understøttende aktiviteter, du har angivet, at kommunen har foretaget inden for de seneste to år, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslearning eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐	☐

(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål omhandler det brede læringssyn og læring hele dagen

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen
- ☐ (_4) Under halvdelen
- ☐ (_5) Ganske få eller ingen
- ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Det følgende spørgsmål omhandler det brede læringssyn og læring hele dagen

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen
- ☐ (_4) Under halvdelen
- ☐ (_5) Ganske få eller ingen
- ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] planer om at tage i anvendelse **inden for de kommende to år** i forbindelse med elementet "Det brede læringssyn og læring hele dagen"?

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne i dette spørgsmål.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling til ledere ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
- ☐ (_2) Kompetenceudvikling til pædagogisk personale ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
- ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
- ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
- ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
- ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
- ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgs- eller lignende
- ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
- ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
- ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
- ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
- ☐ (_12) Andet, hvad: [Tekstboks til svar]

- ☐ (_13) Vi planlægger ikke understøttende aktiviteter i forhold til understøttelse af dette element inden for de kommende 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til det brede læringssyn og læring hele dagen.

Du har svaret, at I ikke har foretaget eller planlagt understøttende aktiviteter i forhold til dagtilbudenes arbejde med elementet ”Det brede læringssyn og læring hele dagen”.

Hvilke(n) af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [kommunens navn] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element
- ☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
- ☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan, og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter
- ☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
- ☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [Tekstboks til svar].
-

Element 2: Børnesyn og børneperspektiver

Dagtilbuddene skal med den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan fra 1. juli 2018, forholde til, hvad der optager børnene og til børnenes mange oplevelser, forståelser af og holdninger til dagtilbuddet som afsæt for at tilrettelægge, udvikle og justere læringsmiljøet og det pædagogiske arbejde.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] anvendt inden for de seneste to år i forbindelse med elementet ”Børnesyn og børneperspektiver”?

Vi tænker her på alle understøttende aktiviteter, som efter din vurdering handler om hele elementet eller væsentlige dele af det, enten alene eller i kombination med andre elementer.

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne i dette spørgsmål

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling for ledere
- ☐ (_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale
- ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
- ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
- ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
- ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
- ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgs-læring eller lignende
- ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
- ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
- ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
- ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
- ☐ (_12) Andet, hvad: [tekstboks til svar]

- ☐ (_13) Vi har ikke haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for børnesyn og børneperspektiver, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Hvordan har jeres aktiviteter fordelt sig i forhold til henholdsvis dagpleje og daginstitutioner?

	(_1) Primært rettet mod dagplejen, evt. med enkelte institutioner	(_2) Primært rettet mod institutioner, evt. med enkelte dagplejere	(_3) I lige høj grad rettet mod dagpleje og institutioner	(_4) Vi har ikke dagpleje i kommunen
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for børnesyn og børneperspektiver, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Intentionen med elementet "Børnesyn og børneperspektiver" er, at dagtilbuddene skal skabe sig et generelt indtryk af, hvad der optager børnene og af børnenes mange oplevelser, forståelser af og holdninger til dagtilbuddet som afsæt for at udvikle læringsmiljøet, så børnene har reel indflydelse på hverdagen i dagtilbuddet.

I hvilken grad vurderer du, at den eller de understøttende aktiviteter, du har angivet, at kommunen har foretaget inden for de seneste to år, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

	(1) I meget høj grad	(2) I høj grad	(3) I nogen grad	(4) I mindre grad	(5) I meget lav grad
(1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐	☐
(2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐	☐
(3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐	☐
(5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐	☐
(6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐	☐
(7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐	☐
(10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(12) [Andet]	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål handler om børnesyn og børneperspektiver

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (1) Alle eller næsten alle
- ☐ (2) Over halvdelen
- ☐ (3) Ca. halvdelen
- ☐ (4) Under halvdelen
- ☐ (5) Ganske få eller ingen
- ☐ (6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Det følgende spørgsmål handler om børnesyn og børneperspektiver

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
 - ☐ (_2) Over halvdelen
 - ☐ (_3) Ca. halvdelen
 - ☐ (_4) Under halvdelen
 - ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] planer om at tage i anvendelse **inden for de kommende to år** i forbindelse med elementet "Børnesyn og børneperspektiver"?

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling til ledere ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling til pædagogisk personale ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgsføring eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [tekstboks til svar]
 - ☐ (_13) Vi planlægger ikke understøttende aktiviteter i forhold til understøttelse af dette element inden for de kommende 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til børnesyn og børneperspektiver.

Du har svaret, at I ikke har foretaget eller planlagt understøttende aktiviteter i forhold til dagtilbudenes arbejde med elementet "Børnesyn og børneperspektiver".

Hvilke(n) af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [navn på kommune] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element
- ☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
- ☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter

- ☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
 - ☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [Tekstboks til svar].
-

Element 3: Evalueringskultur

Af den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan pr. 1. juli 2018 fremgår, at dagtilbudslederen har ansvar for at etablere en evalueringskultur, der sikrer at det pædagogiske personale og ledelsen løbene forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dagtilbuddene bruger denne viden som grundlag for løbende at udvikle læringsmiljøet for den aktuelle børnegruppe.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [Kommunens navn] anvendt **inden for de seneste to år** i forbindelse med elementet "Evalueringskultur"?

Vi tænker her på alle understøttende aktiviteter, som efter din vurdering handler om hele elementet eller væsentlige dele af det, enten alene eller i kombination med andre elementer.

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne i dette spørgsmål

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling for ledere
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgs-læring eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [tekstboks til svar]
 - ☐ (_13) Vi har ikke haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for evalueringskultur, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Hvordan har jeres aktiviteter fordelt sig i forhold til henholdsvis dagpleje og daginstitutioner?

	(_1) Primært rettet mod dagplejen, evt. med enkelte institutioner	(_2) Primært rettet mod institutioner, evt. med enkelte dagplejere	(_3) I lige høj grad rettet mod dagpleje og institutioner	(_4) Vi har ikke dagpleje i kommunen
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for evalueringskultur, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Intentionen med elementet "Evalueringskultur" er, at lederen etablerer en evalueringskultur, der sikrer at det pædagogiske personale og ledelsen løbende forholder sig reflektivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring og udvikling. Dagtilbuddene bruger denne viden som grundlag for løbende at udvikle læringsmiljøet for den aktuelle børnegruppe.

I hvilken grad vurderer du, at den eller de understøttende aktiviteter, du har angivet, at kommunen har foretaget inden for de seneste to år, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslearning eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål handler om evalueringskultur.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen
- ☐ (_4) Under halvdelen
- ☐ (_5) Ganske få eller ingen
- ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Det følgende spørgsmål handler om evalueringskultur.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
 - ☐ (_2) Over halvdelen
 - ☐ (_3) Ca. halvdelen
 - ☐ (_4) Under halvdelen
 - ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] planer om at tage i anvendelse inden for de kommende to år i forbindelse med elementet "Evalueringskultur"?

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne i dette spørgsmål.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling til ledere ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling til pædagogisk personale ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgs- eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [tekstboks til svar]
 - ☐ (_13) Vi planlægger ikke understøttende aktiviteter i forhold til understøttelse af dette element inden for de kommende 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til evalueringskultur.

Du har svaret, at I ikke har foretaget eller planlagt understøttende aktiviteter i forhold til dagtilbuddenes arbejde med elementet "Evalueringskultur".

Hvilke(n) af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [kommunens navn] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element
- ☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
- ☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter

- ☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
 - ☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [Tekstboks til svar].
-

Element 4: Forældresamarbejde om børns læring, trivsel, udvikling og dannelse

Der stilles med den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan pr. 1. juli 2018 krav om, at dagtilbuddene samarbejder med forældrene om børnenes læring. Herunder inddrager forældrene som aktive medspillere i det pædagogiske arbejde med at sikre børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tillidsfulde dialoger, der tager afsæt i den enkelte families behov.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] anvendt inden for de seneste to år i forbindelse med elementet "Forældresamarbejde"?

Vi tænker her på alle understøttende aktiviteter, som efter din vurdering handler om hele elementet eller væsentlige dele af det, enten alene eller i kombination med andre elementer.

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne i dette spørgsmål.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling for ledere
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgsføring eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [Tekstboks til svar]
 - ☐ (_13) Vi har ikke haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for forældresamarbejde, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Hvordan har jeres aktiviteter fordelt sig i forhold til henholdsvis dagpleje og daginstitutioner?

	(_1) Primært rettet mod dagplejen, evt. med enkelte institutioner	(_2) Primært rettet mod institutioner, evt. med enkelte dagplejere	(_3) I lige høj grad rettet mod dagpleje og institutioner	(_4) Vi har ikke dagpleje i kommunen
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for forældresamarbejde, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Intentionen med elementet "Forældresamarbejde" er, at dagtilbuddene skal inddrage forældrene som aktive medspillere i det pædagogiske arbejde med at sikre børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tillidsfulde dialoger, der tager afsæt i den enkelte families behov.

I hvilken grad vurderer du, at den eller de understøttende aktiviteter, du har angivet, at kommunen har foretaget inden for de seneste to år, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslearning eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål handler om forældresamarbejde.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen
- ☐ (_4) Under halvdelen
- ☐ (_5) Ganske få eller ingen
- ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Det følgende spørgsmål handler om forældresamarbejde.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
 - ☐ (_2) Over halvdelen
 - ☐ (_3) Ca. halvdelen
 - ☐ (_4) Under halvdelen
 - ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] planer om at tage i anvendelse inden for de kommende to år i forbindelse med elementet "Forældresamarbejde"?

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne i dette spørgsmål.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling til ledere ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling til pædagogisk personale ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgsføring eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [Tekstboks til svar]
 - ☐ (_13) Vi planlægger ikke understøttende aktiviteter i forhold til understøttelse af dette element inden for de kommende 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til forældresamarbejde.

Du har svaret, at I ikke har foretaget eller planlagt understøttende aktiviteter i forhold til dagtilbudenes arbejde med elementet "Forældresamarbejde".

Hvilke(n) af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [kommunens navn] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element
- ☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
- ☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter

- ☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
 - ☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [tekstboks til svar].
-

Element 5: Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne

Der stilles med den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan pr. 1. juli 2018 krav om, at dagtilbuddene sætter rammerne for, at alle børn deltager og oplever sig som en værdifuld del af børnefællesskaberne. Herunder, at børn i udsatte positioner bliver mødt med positive forventninger, oplever mestring og at være en betydningsfuld del af fællesskabet.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] anvendt **inden for de seneste to år** i forbindelse med elementet ”Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne”?

Vi tænker her på alle understøttende aktiviteter, som efter din vurdering handler om hele elementet eller væsentlige dele af det, enten alene eller i kombination med andre elementer.

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling for ledere
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgsføring eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [Tekst til svar]
 - ☐ (_13) Vi har ikke haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år. (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for børn i udsatte positioners deltagelse i børnefællesskaberne, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Hvordan har jeres aktiviteter fordelt sig i forhold til henholdsvis dagpleje og daginstitutioner?

	(_1) Primært rettet mod dagplejen, evt. med enkelte institutioner	(_2) Primært rettet mod institutioner, evt. med enkelte dagplejere	(_3) I lige høj grad rettet mod dagpleje og institutioner	(_4) Vi har ikke dagpleje i kommunen
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for børn i udsatte positioners deltagelse i børnefællesskaberne, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Intentionen med elementet "Børn i udsatte positioners deltagelse i børnefællesskaberne" er, at dagtilbuddene skal sætte rammerne for at alle børn deltager og oplever sig som en værdifuld del af børnefællesskaberne. Børn i udsatte positioner bliver mødt med positive forventninger og oplever mestring og at være en betydningsfuld del af fællesskabet.

I hvilken grad vurderer du, at den eller de understøttende aktiviteter, du har angivet, at kommunen har foretaget inden for de seneste to år, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

	(1) I meget høj grad	(2) I høj grad	(3) I nogen grad	(4) I mindre grad	(5) I meget lav grad
(1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐	☐
(2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐	☐
(3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐	☐
(5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐	☐
(6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐	☐
(7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐	☐
(10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(12) [Andet]	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål handler om børn i udsatte positioners deltagelse i børnefællesskaberne.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (1) Alle eller næsten alle
- ☐ (2) Over halvdelen
- ☐ (3) Ca. halvdelen
- ☐ (4) Under halvdelen
- ☐ (5) Ganske få eller ingen
- ☐ (6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Det følgende spørgsmål handler om børn i udsatte positioners deltagelse i børnefællesskaberne.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
 - ☐ (_2) Over halvdelen
 - ☐ (_3) Ca. halvdelen
 - ☐ (_4) Under halvdelen
 - ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Hvilke af følgende former for understøttelse har [Kommunens navn] planer om at tage i anvendelse **inden for de kommende to år** i forbindelse med elementet "Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne"?

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling til ledere ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling til pædagogisk personale ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgsføring eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [Tekstboks til svar]
 - ☐ (_13) Vi planlægger ikke understøttende aktiviteter i forhold til understøttelse af dette element inden for de kommende 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne.

Du har svaret, at I ikke har foretaget eller planlagt understøttende aktiviteter i forhold til dagtilbudenes arbejde med elementet "Børn i udsatte positioner og alle børns deltagelse i børnefællesskaberne".

Hvilke(n) af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [navn på kommune] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element

- ☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
 - ☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter
 - ☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
 - ☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [tekstboks til svar].
-

Element 6: Det sammenhængende børneliv

Med den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan pr. 1. juli 2018, stilles der krav om, at dagtilbuddene samarbejder med forældre og med andre fagprofessionelle, fx på sundhedsområdet, socialområdet og i skole/SFO, om at skabe sammenhæng i børnenes liv.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] anvendt **inden for de seneste to år** i forbindelse med elementet ”Det sammenhængende børneliv”?

Vi tænker her på alle understøttende aktiviteter, som efter din vurdering handler om hele elementet eller væsentlige dele af det, enten alene eller i kombination med andre elementer.

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne.

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling for ledere
 - ☐ (_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale
 - ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende
 - ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_12new) Understøttende aktiviteter, som involverer professionelle på tværs af sektorer
 - ☐ (_12) Andet, hvad: [Tekstboks til svar]
 - ☐ (_13) Vi har ikke haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for det sammenhængende børneliv, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Hvordan har jeres aktiviteter fordelt sig i forhold til henholdsvis dagpleje og daginstitutioner?

	(_1) Primært rettet mod dagplejen, evt. med enkelte institutioner	(_2) Primært rettet mod institutioner, evt. med enkelte dagplejere	(_3) I lige høj grad rettet mod dagpleje og institutioner	(_4) Vi har ikke dagpleje i kommunen
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslearning eller lignende	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_12new) Understøttende aktiviteter, som involverer professionelle på tværs af sektorer	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐

Hvilke af følgende samarbejdsrelationer handler jeres aktiviteter om?

En aktivitet kan handle om en samarbejdsrelation, hvis fagprofessionelle fra flere sektorer deltager i aktiviteten, eller hvis aktiviteten formidler viden om samarbejdsrelationen eller andre sektorer/fagprofessionelles arbejde. Vi er interesserede i begge typer aktiviteter. (Sæt gerne flere krydser)

- ☐ (_1) Samarbejde dagtilbud-sundhedspleje
- ☐ (_2) Samarbejde dagtilbud - skole/SFO
- ☐ (_3) Samarbejde dagpleje-daginstitution
- ☐ (_4) Samarbejde vuggestue – 3-6-årstilbud
- ☐ (_5) Andre tværfaglige samarbejdspartnere, hvilke: [Tekstboks til svar].

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for det sammenhængende børneliv, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Intentionen med elementet "Det sammenhængende børneliv" er, at dagtilbuddene samarbejder med forældre og med andre fagprofessionelle, fx på sundhedsområdet og i skole/SFO, om at skabe sammenhæng i børnenes liv.

I hvilken grad vurderer du, at den eller de understøttende aktiviteter, du har angivet, at kommunen har foretaget inden for de seneste to år, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) Kompetenceudvikling for pædagogisk personale	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐	☐
(_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐	☐
(_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_9) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐	☐
(_10) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐

(_12new) Understøttende aktiviteter, som involverer professionelle på tværs af sektorer	☐	☐	☐	☐	☐
(_12) [Andet]	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål handler om det sammenhængende børneliv.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen
- ☐ (_4) Under halvdelen
- ☐ (_5) Ganske få eller ingen
- ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Det følgende spørgsmål handler om det sammenhængende børneliv.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen
- ☐ (_4) Under halvdelen
- ☐ (_5) Ganske få eller ingen
- ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] planer om at tage i anvendelse **inden for de kommende to år** i forbindelse med elementet "Det sammenhængende børneliv"?
 Det er muligt at angive flere af svarkategorierne

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling til ledere ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
- ☐ (_2) Kompetenceudvikling til pædagogisk personale ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
- ☐ (_3) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
- ☐ (_4) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
- ☐ (_5) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
- ☐ (_6) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
- ☐ (_7) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgs-læring eller lignende
- ☐ (_8) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
- ☐ (_9) Pædagogisk tilsyn
- ☐ (_10) Supervisionsforløb i dagtilbud
- ☐ (_11) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
- ☐ (_12new) Understøttende aktiviteter, som involverer professionelle på tværs af sektorer
- ☐ (_12) Andet, hvad: [Tekstboks til svar]

- ☐ (_13) Vi planlægger ikke understøttende aktiviteter i forhold til understøttelse af dette element inden for de kommende 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer, som har svaret, at de har planlagt en eller flere af de nævnte understøttende aktiviteter for de kommende år.

Hvilke af følgende samarbejdsrelationer er omfattet af jeres planlagte aktiviteter? (Sæt gerne flere krydser)

- ☐ (_1) Samarbejde dagtilbud-sundhedspleje
☐ (_2) Samarbejde dagtilbud - skole/SFO
☐ (_3) Samarbejde dagpleje-daginstitution
☐ (_4) Andre tværfaglige samarbejdspartnere, hvilke: [tekstboks til svar].
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til det sammenhængende børneliv.

Du har svaret, at I ikke har foretaget eller planlagt understøttende aktiviteter i forhold til dagtilbudenes arbejde med elementet "Det sammenhængende børneliv"

Hvilke(n) af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [kommunens navn] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element
☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter
☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [Tekstboks til svar].
-

Element 7: Faglig ledelse i forbindelse med den pædagogiske læreplan

Af den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan pr. 1. juli 2018 fremgår, at lederen af dagtilbuddet har ansvaret for, at den pædagogiske læreplan udarbejdes og offentliggøres. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne af den pædagogiske læreplan.

Hvilke af følgende former for understøttelse har [kommunens navn] anvendt inden for de seneste to år i forbindelse med elementet "Faglig ledelse i forbindelse med den pædagogiske læreplan"? Vi tænker her på alle understøttende aktiviteter, som efter din vurdering handler om hele elementet eller væsentlige dele af det, enten alene eller i kombination med andre elementer.

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling for ledere
- ☐ (_2) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
- ☐ (_3) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
- ☐ (_4) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
- ☐ (_5) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
- ☐ (_6) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende
- ☐ (_7) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
- ☐ (_8) Pædagogisk tilsyn
- ☐ (_9) Supervisionsforløb i dagtilbud
- ☐ (_10) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
- ☐ (_11) Andet, hvad: [Tekstboks til svar]
- ☐ (_12) Vi har ikke haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for de seneste 2 år (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for faglig ledelse, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Har aktiviteterne på dette område primært rettet sig imod:

	(_1) Primært rettet mod dagplejen, evt. med enkelte institutioner	(_2) Primært rettet mod institutioner, evt. med enkelte dagplejere	(_3) I lige høj grad rettet mod dagpleje og institutioner	(_4) Vi har ikke dagpleje i kommunen
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐
(_2) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_3) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐
(_4) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐
(_6) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende	☐	☐	☐	☐
(_7) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐
(_8) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐

(_9) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_10) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐
(_11) [Andet]	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål spørger ind til de aktiviteter inden for faglig ledelse, som respondenterne har angivet, at de har anvendt. Endvidere er det kun stillet til de dagtilbudsschefer, der har angivet, at de har haft understøttende aktiviteter i forhold til dette element inden for det seneste 2 år.

Intentionen med elementet "Faglig ledelse i forbindelse med realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan" er, at lederen af dagtilbuddet sikrer, at den pædagogiske læreplan udarbejdes og offentliggøres. Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for, at det pædagogiske arbejde i dagtilbuddet tilrettelægges og udøves inden for rammerne af den pædagogiske læreplan.

I hvilken grad vurderer du, at den eller de understøttende aktiviteter, du har angivet, at kommunen har foretaget inden for de seneste to år, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

	(_1) I meget høj grad	(_2) I høj grad	(_3) I nogen grad	(_4) I mindre grad	(_5) I meget lav grad
(_1) Kompetenceudvikling for ledere	☐	☐	☐	☐	☐
(_2) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_3) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer	☐	☐	☐	☐	☐
(_4) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis	☐	☐	☐	☐	☐
(_5) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune	☐	☐	☐	☐	☐
(_6) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslearning eller lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_7) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende	☐	☐	☐	☐	☐
(_8) Pædagogisk tilsyn	☐	☐	☐	☐	☐
(_9) Supervisionsforløb i dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_10) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud	☐	☐	☐	☐	☐
(_11) [Andet]	☐	☐	☐	☐	☐

Det følgende spørgsmål handler om faglig ledelse.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen

- ☐ (_4) Under halvdelen
 - ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Det følgende spørgsmål handler om faglig ledelse.

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
 - ☐ (_2) Over halvdelen
 - ☐ (_3) Ca. halvdelen
 - ☐ (_4) Under halvdelen
 - ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Hvilke af følgende former for understøttelse har [Kommunens navn] planer om at tage i anvendelse **inden for de kommende to år** i forbindelse med elementet ”Faglig ledelse i forbindelse med realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan”?

Det er muligt at angive flere af svarkategorierne

- ☐ (_1) Kompetenceudvikling til ledere ud over det, der ligger i Børne- og Socialministeriets pulje til kompetenceløft
 - ☐ (_2) Udviklingsprojekter på tværs af flere dagtilbud
 - ☐ (_3) Udarbejdelse af fælles kommunale retningslinjer
 - ☐ (_4) Anvendelse af materialer, modeller og metoder til understøttelse af praksis
 - ☐ (_5) Anvendelse af evalueringsmetoder i dagtilbud eller kommune
 - ☐ (_6) Netværksgrupper, fora for videndeling, besøgslæring eller lignende
 - ☐ (_7) Oplæg på ledermøder, gå-hjem-møder og lignende
 - ☐ (_8) Pædagogisk tilsyn
 - ☐ (_9) Supervisionsforløb i dagtilbud
 - ☐ (_10) Understøttelse af lokale initiativer i de enkelte dagtilbud
 - ☐ (_11) Andet, hvad: [tekstboks til svar]
 - ☐ (_12) Vi planlægger ikke understøttende aktiviteter i forhold til understøttelse af dette element inden for de kommende 2 år.
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til faglig ledelse.

Du har svaret, at I ikke har foretaget eller planlagt understøttende aktiviteter i forhold til dagtilbuddenes arbejde med elementet ”Faglig ledelse i forbindelse med realiseringen af den styrkede pædagogiske læreplan”

Hvilke(n) af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [kommunens navn] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element

- ☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
 - ☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter
 - ☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
 - ☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [Tekstboks til svar].
-

Element 8: Samarbejde med lokalmiljøet

Med den nye lovgivningsmæssige ramme for den pædagogiske læreplan pr. 1. juli 2018, stilles der krav om, at dagtilbuddene overvejer, hvordan lokalsamfundet i form af f.eks. biblioteker, museer, idrætstilbud, plejehjem, erhvervsliv m.v. kan inddrages i dagtilbuddenes arbejde med henblik på at skabe stimulerende pædagogiske læringsmiljøer for børnene.

Har I **inden for de seneste to år** fra forvaltningens side igangsat konkrete initiativer, som understøtter dagtilbuddenes arbejde med elementet "Samarbejde med lokalmiljøet"?

- ☐ (_1) Ja
 - ☐ (_2) Nej.
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til respondenter, der har svaret, at de inden for de seneste to år har igangsat konkrete initiativer, som understøtter dagtilbuddenes arbejde med elementet "Samarbejde med lokalmiljøet".

Beskriv kort hvilke initiativer, der er tale om:

Intentionen med elementet "Samarbejde med lokalmiljøet" er, at dagtilbuddene skal overveje, hvordan lokalsamfundet i form af f.eks. biblioteker, museer, idrætstilbud, plejehjem, erhvervsliv m.v. kan inddrages i dagtilbuddenes arbejde med henblik på at skabe stimulerende pædagogiske læringsmiljøer for børnene.

I hvilken grad vurderer du, at det eller de initiativer, du har angivet, at kommunen har igangsat **inden for de seneste to år**, har bragt dagtilbuddene nærmere denne intention?

- ☐ (_1) I meget høj grad
 - ☐ (_2) I høj grad
 - ☐ (_3) I nogen grad
 - ☐ (_4) I mindre grad
 - ☐ (_5) I meget lav grad.
-

Det følgende spørgsmål handler om samarbejde med lokalmiljøet

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget tæt på** at have realiseret intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
- ☐ (_2) Over halvdelen
- ☐ (_3) Ca. halvdelen
- ☐ (_4) Under halvdelen

- ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Det følgende spørgsmål handler om samarbejde med lokalmiljøet

Hvor mange af dagtilbuddene i din kommune er efter din vurdering **meget langt fra** at realisere intentionerne i dette element?

- ☐ (_1) Alle eller næsten alle
 - ☐ (_2) Over halvdelen
 - ☐ (_3) Ca. halvdelen
 - ☐ (_4) Under halvdelen
 - ☐ (_5) Ganske få eller ingen
 - ☐ (_6) Det er ikke muligt at svare på ud fra de data, jeg har til rådighed.
-

Har I konkrete planer om at igangsætte initiativer, som understøtter dagtilbuddenes arbejde med elementet Samarbejde med lokalmiljøet **inden for de kommende to år**?

- ☐ (_1) Ja
 - ☐ (_2) Nej.
-

Det følgende spørgsmål er kun stillet til respondenter, der har svaret, at de har planer om at igangsætte initiativer, som understøtter dagtilbuddenes arbejde med elementet "Samarbejde med lokalmiljøet".

Beskriv kort hvilke initiativer, der er tale om:

Det følgende spørgsmål er kun stillet til de dagtilbudsschefer der har svaret, at de hverken har haft eller planlægger understøttende aktiviteter i forhold til samarbejde med lokalmiljøet.

Du har svaret, at I ikke har igangsat eller planlagt konkrete initiativer, som understøtter dagtilbuddenes arbejde med elementet "Samarbejde med lokalmiljøet".

Hvilken/hvilke af følgende begrundelser kommer tættest på årsagen til, at I ikke har gjort dette? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Dagtilbuddene i [kommunens navn] er generelt allerede langt i retning af at realisere dette element
 - ☐ (_2) Vi har arbejdet med dette element tidligere og vurderer derfor ikke, at det er relevant at gøre det igen allerede
 - ☐ (_3) Dagtilbuddene varetager selv arbejdet med dette element i den styrkede pædagogiske læreplan og vi har derfor ikke centralt tilrettelagt understøttende aktiviteter
 - ☐ (_4) Vi vurderer, at andre elementer i den styrkede pædagogiske læreplan er væsentligere at prioritere
 - ☐ (_5) Anden begrundelse, hvilken: [tekstboks til svar].
-

Hvor i din organisation findes systematisk viden om, hvor langt de enkelte dagtilbud er i deres arbejde med elementerne i den styrkede pædagogiske læreplan? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) I den centrale forvaltning
 - ☐ (_2) Hos områdeledere/distriktsledere/klyngeledere
 - ☐ (_3) Hos institutionsledere/daglige ledere
 - ☐ (_4) Jeg er ikke bekendt med, at der på nuværende tidspunkt findes systematisk viden om dette i organisationen (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Beskriv kort hvad du forventer, at [kommunens navn] vil have som **primært udviklingsfokus** i de kommende to år i arbejdet med den styrkede pædagogiske læreplan? [tekstboks til svar, højst 4000 anslag]

Hvordan har I i **de seneste to år** brugt de pædagogiske læreplaner i dialogen med det politiske niveau om arbejdet med at prioritere, styre og udvikle dagtilbudsområdet? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Læreplaner indgår i kvalitetsrapporter el.lign.
 - ☐ (_2) Fastsættelse af mål/pejlemærker for kvaliteten sker med udgangspunkt i læreplaner
 - ☐ (_3) Dialogmøder med inddragelse af læreplaner
 - ☐ (_4) Information fra det pædagogiske tilsyn med inddragelse af læreplaner
 - ☐ (_5) Information, når det har været relevant i forbindelse med konkrete enkeltsager
 - ☐ (_6) Vi har inddraget de pædagogiske læreplaner på andre måder i dialogen med det politiske niveau, hvordan: [tekstboks til svar]
 - ☐ (_7) Vi har ikke inden for de seneste to år brugt de pædagogiske læreplaner i dialogen med det politiske niveau (Denne er ekskluderende hvilket betyder, at hvis denne er angivet som svar, kan man ikke vælge nogle af de andre svarkategorier).
-

Hvordan planlægger I i **de kommende to år** at bruge **den styrkede pædagogiske læreplan** i dialogen med det politiske niveau om arbejdet med at prioritere, styre og udvikle dagtilbudsområdet? (Flere svar muligt)

- ☐ (_1) Læreplan indgår i kvalitetsrapporter el. lign.
 - ☐ (_2) Fastsættelse af mål/pejlemærker for kvaliteten med udgangspunkt i læreplan
 - ☐ (_3) Dialogmøder med inddragelse af læreplan
 - ☐ (_4) Information fra det pædagogiske tilsyn med inddragelse af læreplan
 - ☐ (_5) Information, når det er relevant i forbindelse med konkrete enkeltsager
 - ☐ (_6) Vi vil inddrage den styrkede pædagogiske læreplan på andre måder i dialogen med det politiske niveau, hvordan: [tekstboks til svar]
 - ☐ (_7) Vi planlægger ikke inden for de kommende to år at bruge den styrkede pædagogiske læreplan i dialogen med det politiske niveau.
-

I hvilken grad har **de pædagogiske læreplaner** været rammesættende for din kommunes dagtilbud de seneste to år?

- ☐ (_1) I meget høj grad
- ☐ (_2) I høj grad
- ☐ (_3) I nogen grad

- ☐ (_4) I mindre grad
 - ☐ (_5) I meget lav grad.
-

I hvilken grad har **initiativer, mål, koncepter eller lignende i kommunen** været rammesættende for din kommunes dagtilbud de seneste to år?

- ☐ (_1) I meget høj grad
 - ☐ (_2) I høj grad
 - ☐ (_3) I nogen grad
 - ☐ (_4) I mindre grad
 - ☐ (_5) I meget lav grad
 - ☐ (_6) Ikke relevant.
-

Ønsker du at gennemse din besvarelse af spørgeskemaet?

- ☐ (_1) Ja
 - ☐ (_2) Nej.
-

Det var det sidste spørgsmål. Mange tak for din besvarelse!

Appendiks F – Pejlemærker

PEJLEMÆRKER

DER SÆTTER EN FÆLLES RETNING FOR REALISERINGEN AF DEN STYRKEDE PÆDAGOGISKE LÆREPLAN Gennem kompetenceudvikling, inspirationsmaterialer, e-learning, grunduddannelser mv.

Pejlemærker for indhold

Indholdet i viden, læringsforløb mv. skal have fokus på:

- Forskellige elementer i et **pædagogisk læringsmiljø** og samspillet mellem dem:
 - Processuelle forhold** (kvalitet i interaktioner mellem børnene, mellem personale og barn/børn, forældre, dagens rytme mv.)
 - Strukturelle rammer** (fysiske rammer, organisering af tid og personaleressourcer, normering mv.)
 - Forskellige situationer og interaktioner:** Leg, rutiner, spontant opståede situationer, planlagte aktiviteter og forløb mv.
 - Bred læringsforståelse** inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer, så børn støttes i at udvikle både sociale, personlige, kropslige og kognitive evner og færdigheder.
 - Det gode børneliv** med dannelse, børnefællesskaber og børneperspektiv
 - At alle børn er en del af læringsmiljøet** uanset forudsætninger, herunder børn i udsatte positioner
- Forældresamarbejde** om børns trivsel, udvikling, dannelse og læring
- Samarbejde:** Tværfagligt samarbejde, inddragelse af lokalsamfundet og sammenhæng i børnenes liv
- Faglig pædagogisk ledelse** med fokus på at lede og udvikle pædagogisk praksis i dagtilbuddet ved at understøtte refleksioner og fagligt begrundede valg
- Evalueringskultur:** En løbende og systematisk beskrivelse (fx foto, observationer, mv.), vurdering og analyse af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

*For uddybning af begreber:
Se Master for en styrket pædagogisk læreplan*

Pejlemærker for form

Viden, læringsforløb mv. skal formidles eller omsættes på en måde, der:

- Er praksisrelevant. Viden mv. skal kunne anvendes direkte i en lokal kontekst i dagtilbuddet og den enkelte kommune
- Er handlingsunderstøttende
- Understøtter kritisk refleksion og analyse af egen praksis
- Er tilpasset målgrupper – og om muligt afprøvet af de specifikke målgrupper (personale/leder)
- Er tilgængelig
- Er til inspiration
- Er baseret på viden og pædagogisk praksiserfaring
- Understøtter faglig dømmekraft og evnen til at træffe fagligt begrundede valg i den pædagogiske praksis
- Bidraget til, at viden mv. fastholdes og videreudvikles i understøttende strukturer
- Bidraget til bæredygtige organisationer

Der kan være konkrete materialeformater, hvor det blot er enkelte af pejlemærkerne for form, der er meningsfuldt retningsgivende.

Nogle af pejlemærkerne for indhold kan også fungere som pejlemærker for form, fx faglig pædagogisk ledelse.

Spørgeskemaundersøgelse om den styrkede pædagogiske læreplan

© 2018 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

ISBN (www) 978-87-7182-213-7

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk